

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
XVI. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA PEHOTA**

**Zaključna naloga
MIROVNE OPERACIJE**

Kandidat: višji vodnik Miran Prosen

Mentor: poročnik Aleš Avsec

Ljubljana, februar, 2007

KAZALO

KAZALO	ii
POVZETEK	iv
SUMMARY	v
1 UVOD	2
2 PRAVNA PODLAGA	4
3 TEHNIKE MIROVNIH OPERACIJ	6
3.1 NADZOR MNOŽIC IN IZGREDNIKOV (CROWD AND RIOT CONTROL)	6
3.1.1 Splošno o formiranju množic in izgrednikov	6
3.1.2 Oprema	7
3.1.2.1 Balistična in nebalistična čelada	8
3.1.2.2 Balistični in nebalistični kolenčniki	8
3.1.2.3 Nebalistični in balistični ščit	9
3.1.2.4 Lesena, fiksna ali teleskopska palica	10
3.1.2.5 Potezna puška – pumparica	11
3.1.2.6 Lanser šok bomb in dimnih vložkov	12
3.1.2.7 Ročne bombe	12
3.1.2.8 Plinski razpršilci	13
3.1.2.9 Prenosni megafon	14
3.1.2.10 Neprobojni jopič	14
3.1.3 Procedura	14
3.1.3.1 Kordon	18
3.1.3.2 Manevrska (udarna) skupina	19
3.1.3.3 Skupina za proti-ostroostrelsko zaščito in skupina za nadzorstvo iz zraka	20
3.1.4 Postopki za vzdrževanje JRM	20
3.2 KONTROLNE TOČKE (CHECK - POINTS)	23
3.2.1 Izdelava KT	25
3.2.1.1 Glavni objekt	26
3.2.1.2 Ovire / bodičasta žica	26
3.2.1.3 Obrambni položaji	27
3.2.2 Mobilne KT	27
3.2.3 Postopki ob odkritju ilegalnih oseb in predmetov	27
3.2.4 Postopek v primeru, da oseba zavrne zahtevo po preiskavi vozila	28
3.2.5 Postopek v primeru, da poskuša oseba zapustiti vozilo medtem, ko se izvaja preiskava vozila	28
3.2.6 Postopek v primeru ugrabitve	28
3.2.7 Uporaba sile in strelnega orožja	29
3.2.8 Pregled vozil	30
3.2.9 Pregled oseb	33
3.2.9.1 Hiter pregled osebe	33
3.2.9.2 Podroben pregled osebe	34
3.3 ZBIRANJE INFORMACIJ (INFO GATHERING)	35
3.4 PATRULJIRANJE (PATROLLING)	38
3.4.1 Izvedba patrulje	40
3.4.1.1 Informiranje patrulje	40
3.4.1.2 Patruljiranje	41
3.4.1.3 Dajanje povratnih informacij in poročanje	42
3.4.2 Patrulje z vozili	42
3.4.3 Peš patrulje	43
3.4.4 V urbanem okolju (Urban environment)	43

3.5	CIVILNO – VOJAŠKO SODELOVANJE (CIMIC)	44
3.5.1	Sodelovanje z mediji	46
3.6	RAVNANJE Z MINAMI IN EKSPLOZIVNIMI NAPRAVAMI (MINE AWARENESS)	48
3.6.1	Postopki ob incidentu	51
3.7	UPRAVLJANJE V PRIMERU IZREDNIH DOGODKOV (4C'S)	56
3.8	UPORABA MEDEVAC	58
3.8.1	Organiziranost bataljonov	59
3.8.2	Postopek z MEDEVAC ob incidentu – alarmiranje	59
3.8.3	Postopki z MEDEVAC na miniranem področju	60
3.8.4	Organiziranost sanitetnega voda	60
4	INCIDENTI, KI SE LAHKO ZGODIJO	61
4.1	IZMENJAVA UJETNIKOV, RANJENCEV...	61
4.2	MED PATRULIRANJEM SE ZASLIŠI STREL	61
4.3	ILEGALNA PREDAJA OROŽJA, EKSPLOZIVA...	61
4.4	BEGUNCİ PROSIJO ZA HRANO	61
4.5	NAPAD SAMOMORILCA NA KT ALI ZAŠČITNO ENOTO BAZE	61
5	ZAKLJUČEK	62
	LITERATURA	63
	VIRI	64
	SEZNAM SLIK IN TABEL	65
	SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC	66
	SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC	66
	SLOVAR TUJIH IZRAZOV	67
	PRILOGE	68
	Priloga 1: Mapa ocenitve minskih polj	68
	Priloga 2: Pristajalna točka za helikopter	69
	Priloga 3: Načrt izdelave kontrolne točke	70
	Priloga 4: Prometni režim na kontrolni točki	71
	Priloga 5: Obrazec za AEROMEDEVAC - Nine line call format - Angleški	72
	Priloga 6: TOČKOVNI MEDEVAC (Obrazec) – Slovenski	74
	IZJAVA O AVTORSTVU	76

POVZETEK

Operacije v podporo miru (v nadaljevanju: PSO) so postale največkrat uporabljena metoda za reševanje konfliktov med sprtimi stranmi. Zelo so se razširile po 1. Zalivski vojni in danes hkrati potekajo na različnih kontinentih.

Slovenska vojska se je že zelo kmalu po nastanku leta 1991, pričela srečevati z mirovnimi operacijami, saj je že leta 1997 sodelovanja na operaciji ALBA s sanitetnim vodom. V današnjem letu pa bo dosegla vrhunec z 11% pripadnikov oboroženih sil na operacijah.

Spekter tehnik, ki jih zajemajo PSO, so zelo široke in kompleksne. SV se je na dosedanjih operacijah srečala samo z nekaterimi. Že letos pa se bo moral 10. MOTB spoprijeti z vsemi, ker bo prevzel poveljevanje nad svojim območjem odgovornosti na Kosovem.

PSO, kontrolne točke, patruljiranje, nadzor množic in izgrednikov, zbiranje informacij, civilno-vojaško sodelovanje, mine in neeksplozirana ubojna sredstva, upravljanje v primeru dogodkov, medicinska evakuacija (MEDEVAC).

SUMMARY

Peace support operations (PSO) become the most used methods for solving conflicts between engaged parties. PSO spreaded after 1st Gulf war. At the same time they last in different continents.

After establishment of Slovenian armed forces (SAF) in 1991, they early met PSO, because in the year of 1997 they send medical platoon in operation Alba. In 2007 will be abroad about 11% of whole population in SAF.

Techniques which are included in PSO are very wide and complex. In former PSO, SAF met with several of them. In this year, 10th motorised battalion will take control of area of responsibility, which means that they will have to deal with all techniques.

PSO, check points, patrolling, crowd and riot control, info gathering, CIMIC, mines and UXO, 4C's, MEDEVAC.

1 UVOD

V sodobnem času, v katerem živimo je dejstvo, da klasičnih vojn, kot so bile Vietnamska vojna in obe zalivski, ne bo veliko. Pojavljajo pa se razne oblike Operacij v podporo miru (v nadaljevanju: PSO). Ker je operacij hkratni več in po možnosti potekajo na različnih koncih sveta, pa oborožene sile NATA ali EU rabijo zadostno število sil in vojakov, da lahko uspešno opravljajo poslanstvo, ki so ga dobili z mandatom OZN.

SV na PSO sodeluje že od leta 1997, ko je na misijo ALBA odšla sanitena enota SV. Naslednja je bila enota takratnega 10. bataljona za mednarodno sodelovanje, ki je opravljala naloge na Cipru, nato leta 1998 še vod Vojaške policije v Bosni in Hercegovini, nekaj kasneje še četa 10. Motoriziranega bataljona. Po letu 2000 so sledila mirovne operacije V Afganistanu in nazadnje v Iraku ter leta 2006 še v Libanonu.

K pisanju zaključne naloge me je pritegnilo dejstvo, da je bilo na vseh usposabljanjih za misije, katerih sem se udeležil, prevajanje tuje literature prepuščeno poveljnikom voda (v nadaljevanju: PV). S tem sem mislil, da je moral PV literaturo najprej prevesti, če je hotel enoto usposablјati v smeri norm, ki jih je predpisal NATO. V SV v začetnem obdobju te literature ni bilo ali pa jo je bilo malo, s časom pa so jo določeni posamezniki prevedli s svojega področja in napisali različne skripte za interno uporabo. Slaba lastnost teh skript je bilo dejstvo, da so bila prevedena od različnih oboroženih sil, ki nujno niso uporabljale isto formacijo kot SV za določeno tehniko. Sledilo je nujno opravilo, da so tem formacijam »na hitro« prilagodili formacijo enote SV. To je velikokrat privedlo do nerazumevanja in zmede, ker je vedno v oddelku kakšen vojak ostal ali pa bil premalo. Zaradi omenjenega so s časom že formacije enot, ki so se odpravljali na misijo spremenili, da so odgovarjale tujim.

Drugi razlog za pisanje zaključne naloge pa je dejstvo, da se je ponudila možnost za pisanje elaborata za usposablјanje iz teme Mirovne operacije.

Kljub temu, da so izdajali skripte, pa z njimi niso pokrili celotnega spektra PSO. Seveda je to dokaj razumljivo, saj so namreč te operacije kompleksna zadeva in zajemajo širok spekter tehnik. Zaradi tega sem se odločil, da v svoji nalogi opišem tehnike, ki sem jih opravljal na mirovni misiji v Bosni in hercegovini. Kaj kmalu sem se pa srečal z omejitvijo, ki se ji pravil omejitev strani zaključne naloge. Omenil sem, da je tehnik PSO zelo veliko, ko pa sem to hotel vključiti v svojo nalogo, sem kaj kmalu ugotovil, da mi bo to zavzelo najmanj 70 strani, omejitev za zaključno nalogo pa je znana. Zaradi tega sem v zaključni nalogi pokrili samo nekaj najbolj pogostih tehnik, ki jih je dosedaj SV že opravlјala na svojih operacijah. Ostale tehnike pa bom opisal kasneje, če bo iz strani pristojnih v SV interes, da napišem in SV izda literatura, ki bo v celoti pokrivala PSO, kajti SV te literature dosedaj še nima.

Zaključna naloga je sestavljena iz štirih glavnih poglavij. V prvem poglavju je opisan kratek uvod v nalogo, v drugem poglavju so napisane pravne norme za ustanovitev in opravlјanje operacij v podporo miru, v tretjem poglavju pa nekaj tehnik, s katerimi se lahko mirovne sile srečajo pri opravlјanju operacij v podporo miru. Zadnje četrto poglavje pa nosi naslov Zaključek.

Pri pisanju zaključne naloge sem uporabil različne metode. Največkrat uporabljena metoda je prebiranje literature, predvsem tujih oboroženih sil, sledi ji metoda razgovora. Seveda pa sem pri pisanju uporabil tudi veliko izkušenj, ki sem jih nabral na svojih treh misijah.

Leto 2007 bo za SV in Republiko Slovenijo prelomno leto, saj bomo po navedbah ministra za obrambo, Karla Erjavca država z največ vojakov v mirovnih operacijah. V tujini bomo imeli namreč kar 11% vseh pripadnikov SV.

Dejstvo je, da se nikoli dosedaj ni zgodilo, da bi SV poveljevala vojakom drugih držav. To se bo sedaj zgodilo, ko bo 10. Motorizirani bataljon prevzel nadzor nad cono svoje odgovornosti. Pod svojim poveljstvom bo imel še četo madžarske vojske.

Pri pisanju sem se srečeval z različnimi problemi. Literature je sicer zelo veliko od Ameriških oboroženih sil in skandinavskih držav, medtem, ko ni dostopne literature od Britanskih oboroženih sil in drugih držav članica NATA. Če pa že obstaja, pa je ta prilagojena osnovnim standardom NATA in pokriva samo osnovna pravila PSO, ne pa tehnik in procedure. Tako sem primerjal literaturo za PSO britanskih, ameriških in kanadskih oboroženih sil, vse so imele enako literaturo. Ko pa sem hotel pridobiti literaturo za tehnike in procedure PSO, pa sem dobil samo Ameriško in pa zbirnik literature skandinavskih držav.

2 PRAVNA PODLAGA

»Peace supported operations (v nadaljevanju: PSO) so multi funkcionalne operacije, zasnovane na principu nepristranskosti, v skladu s sklepi Varnostnega sveta organizacije združenih narodov (v nadaljevanju: VS OZN) ali Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (v nadaljevanju: OVSE) in vključujejo vojaško silo, diplomacijo in humanitarne organizacije. Končni cilj vsake operacije je doseči dolgoročno politično stabilnost ali kako drugo specifično stanje« (Navršnik, 2005, str. 6)

Poznamo različne vrste operacij v podporo miru (Po Navršniku, 2005, str. 35) :

- preventivna diplomacija (Preventive Diplomacy) – določene so v VI. poglavju Ustanovne listine OZN. Namen je s pomočjo diplomatskih prizadevanj doseči premirje oziroma preprečiti konflikt. Vojaško silo se lahko uporabi samo kot sredstvo za prepričevanje sprtih si strani.
- preventivna razmestitev vojaških sil (Preventive Deployment) – je določena v VI. poglavju Ustanovne listine OZN. Poglavitni namen je preprečitev naraščanja sovražnosti med stranmi v konfliktu neke države oziroma med dvema ali več državami. Dober primer je razmestitev vojaških sil je operacija v Makedoniji
- izgradnja miru (Peace - Building) – poglaviten namen te operacije je odprava vzroka za poslabšanje stanja.
- ohranjanje miru (Peace - keeping) - je določena v VI. poglavju Ustanovne listine OZN. Namen vojaških sil v tej operaciji je vzdrževanje miru s pomočjo nadzora in pospeševanja uveljavljanja mirovnega sporazuma med sprtimi si stranmi.
- vzpostavljane miru (Peace - making) - določena v VII. poglavju Ustanovne listine OZN. Za vzpostavitev premirja med sprtimi stranmi in dosego mirovnega sporazuma se uporablja predvsem diplomatska prizadevanja, manj pa vojaška sila, ki pa ni izključena. Uporabi se v primerih, ko so zlorabljene človekove pravice ali pa bi lahko konflikt privedel do humanitarne katastrofe, če to s pomočjo diplomatskih prizadevanj ni mogoče doseči.
- uveljavljanje miru (Peace - enforcement) - je določena v VII. poglavju Ustanovne listine OZN. Namen vojaških sil je ponovna vzpostavitev že doseženega miru, vzdrževanje doseženega in uveljavljanje mandata.
- humanitarne operacije (Humanitarian relief) – glavni namen teh operacij je zmanjševanje trpljenja prebivalcev in spoštovanje človekovih pravic. Vojške enote izvajajo predvsem razmejevanje sprtih strani in pomagajo raznim vladnim in nevladnim humanitarnim organizacijam pri njihovem delovanju.

Vojaška doktrina pa operacije preventivne diplomacije in preventivne razmestitve vojaških sil združuje v pojem preprečevanje konfliktov (glej Vojaška doktrina, str. 72).

Kot je iz opisa posameznih vrst operacij razvidno, so vojaške sile prilagojene vsaki vrsti operacije posebej prav tako pa tudi njihova oborožitev. Da pa bi se neka operacija pod okriljem ZN sploh začela, pa je potrebno pridobiti soglasje vseh sprtih si strani v konfliktu. Za vse operacije je značilno, da je potrebno dosledno spoštovati pravico do uporabe sile. Mora pa biti taka, da zagotovi prenehanje kršitve oziroma da prepreči morebitne izbruhe le tega.

Pravna podlaga za začetek in izvajanje operacij:

- Resolucija VS OZN o podelitvi mandata;
- Rules of Engagement (v nadaljevanju: ROE) – so pravila delovanja enot in posameznikov v konkretnih situacijah, opredeljuje pa tudi pogoje uporabe orožja. Značilno za ta dokument je, da ne more biti v neskladju z nacionalno zakonodajo sodelujoče države;
- Status of forces agreement (v nadaljevanju: SOFA) – je sporazum o pravnem položaju osebja in opreme v določeni operaciji. Opredeljuje pooblastila, odgovornost operacije in pa veljavnost;
- Memorandum of understanding (v nadaljevanju: MOU) – memorandum o razumevanju ni obvezen dokument. V njem sodelujoča država in država gostiteljica razjasnita specifične zadeve, ki niso zajete v SOFA. Memorandum velja samo med podpisnicama;
- Različni predpisi s področja Mednarodnega humanitarnega prava (Ženevske konvencije, protokola k Ženevski konvenciji, Haške konvencije, ...)
- Spoštovanje kulturnih in verskih običajev v državi gostiteljici;
- Spoštovanje domače zakonodaje.

V Vojaški doktrini je določeno, da splošna pravila »izhajajo iz določil mednarodnega vojnega in humanitarnega prava ter nacionalne varnosti. Posebna pravila delovanja za posamezne vojaške operacije po potrebi določa Vlada republike Slovenije« (Vojaška doktrina, 2006, str. 47).

3 TEHNIKE MIROVNIH OPERACIJ

Tehnike so naloge, za katere mora biti enota izurjena, da jih opravi. Poudariti je potrebno, da se zelo razlikujejo od tehnik, ki jih lahko opravljamo v drugih operacijah, kot so na primer operacije vzpostavljanja miru. Za te tehnike se zahteva vojak, ki se zna vzdržati pod psihičnim pritiskom posameznika ali množic in temu pritisku ne podleže. Zato ni primeren tip mirovnika, ki se je uril za bojevnika oziroma je deloval na območjih, kjer so dalj časa trajali spopadi, ker se v mirovnih operacijah dolgočasi, zaradi tega povzročajo incidente. To pa ne pomeni, da vojak, ki se uri za mirovnika ne potrebuje osnovnega vojaškega znanja s področja bojevanja. Vsak mirovnik se mora v osnovi usposablјati za vojaka, šele nato je lahko dober mirovnik¹.

3.1 NADZOR MNOŽIC IN IZGREDNIKOV (CROWD AND RIOT CONTROL)

3.1.1 Splošno o formiranju množic in izgrednikov²

Glavni vzroki za nemire, demonstracije in splošni nered so v današnjem času največkrat povezani s socialno nepravilnostjo, etničnimi razlikami, odpor proti svetovnim organizacijami, lokalnim oblastem ali pa posledica terorističnega dejanja. Sproži jih lahko posamezen vzrok ali pa skupina njih. Lahko se raztezajo iz enostavnega in nenasilnega protesta, ki se izraža v določeni zahtevi, pa do kompleksnega dogodka, ki sprožijo vsesplošne nemire.

Množice se zbirajo v skupine posameznikov ali skupin, ki so začasno zbrane na enem mestu. Običajno so skupine sestavljene iz prijateljev, družinskih članov ali znancev, ki zastopajo določeno prepričanje. Naloga poveljujočih je ugotoviti, kako se posamezniki obnašajo med procesom zbiranja.

Zbiranje v množice je običajno povezano s postopki posameznikov ali skupin, ki vzklikajo privlačne slogane in izražajo vedrost, tako, da jih lahko vsak sprejme za svoje. Skupine so lahko tako dobro organizirane, da vodje prikrijejo zbiranje.

Običajno se informacije o zbiranju prenašajo iz osebe na osebo. Informacije pa vsebujejo podatke o mestu, času in razlogu zbiranja. Nato sledijo podatki, ki napeljujejo na to kaj se bo dogajalo in na koncu sledi povabilo na zborovanje.

Druga faza procesa zbiranja se sestoji iz izgrajevanja množice v celoto. Star koncept zbiranja množic, ki temelji na stereotipih ne drži več.

¹ Več o tem v JELUŠIČ, 2003, str 14-15

² FM-3-9-15, str. 1-1 do 1-6

Študije so pokazale, da:

- so množice sestavljene iz več etničnih skupin,
- množice ne sestavljajo osamljeni posamezniki, ampak manjšina posameznikov in večina skupin, ki niso nujno povezane med seboj,
- skupine in posamezniki v množici niso složni v svoji utemeljitvi,
- skupine in posamezniki se običajno poznajo med sabo, še posebno različne skupine, ki so se zbrali na istem kraju,
- skupine v množici pogosto delujejo skladno z namenom doseči svoje cilje,
- za skupine običajno ni značilno nasilno oziroma protizakonito ravnanje.

Zadnja faza v zbiranju množic je njihova razpršenost. Sestoji se iz gibanja množic iz javnega kraja, kjer se zberejo proti eni oziroma več alternativnih lokacij.

Poznavanje množic in proces ustanavljanja iz posameznikov ali skupine je pomembno z vidika, ker se te vsebine izražajo v dinamiki množic. V večini primerov so množice mirne in ne povzročajo večjih težav oblastem. Težave ob nastanku najpogosteje razdelimo v tri skupine:

- javni nered – je osnovno kršenje javnega reda. Zbrani posamezniki in skupine imajo namen zmotiti normalen tok dogodkov;
- javni nemir – je ustvarjen, da povzroči nemir ob razdoru. Zbrani intonirajo, vpijejo, pojejo in izgovarjajo posameznikova ali skupna mnenja;
- izgred – je nemir, ki se spreobrne v nasilje. Zbrani postanejo tolpa, ki se nasilno izraža z uničevanjem lastnine, žalitvami in ustvarja zelo razposajeno okolje.

Posebno pozornost je potrebno posvetiti ravnanju z ženskami in otroci. Zoper njih je dovoljena uporaba najmilejše sile.

3.1.2 Oprema

Vsak vojak, ki sestavlja namensko sestavljeno bojno skupino je zaradi svoje izpostavljenosti pri vzpostavljanju (vzdrževanju) miru opremljen s specialno zaščitno opremo. Zaščitna oprema se razlikuje glede na nevarnost naloge. Tako razlikujemo opremo, ki je namenjena zaščitni pred udarci padajočih predmetov, kot so padajoče kamenje, steklenice, plastenke, lesene kocke, granitne kocke ali leteča zelenjava. Druga vrsta pa je oprema namenjena zaščitni pred balističnimi izstrelki in jo imajo samo specialne skupine, pri nas Specialna enota Policije.

Poleg zaščitne opreme, pa ima enota tudi specialno opremo, kot so potezna puška z gumijastimi naboji, različne vrste ročnih bomb, plinski razpršilci, lanser šok bomb in dimnih vložkov, plastične lisice in prenosni megafon.

Vojaška policija od specialne opreme zaenkrat še ne uporablja potezne puške z gumijastimi naboji in ročnih bomb.

3.1.2.1 Balistična in nebalistična čelada

Balistična in nebalistična čelada – Obe čelade sta sestavljeni iz osrednjega dela – čelade – vizirja in vratnega dela. Medtem, ko balistična čelada ščiti pred izstrelki do kalibra 9 mm, nebalistična čelada ne ščiti pred izstrelki. Obe čeladi ščitita vojakov obraz, glavo in zatilje. Največja težava pri uporabi čelade se pokaže skozi čas, saj se vizir, ki je iz pleksi stekla sčasoma spraska. To pa pomeni, da v obdobju močne svetlobe skozi vizir vidimo dosti slabše kot pa bi morali. Druga slabost pa pomeni nezavarovan vratni del, saj čelada ni namenjena zaščiti le tega. To se v praksi poskuša kompenzirati z dvignjenim ščitnikom vrata pri balističnem jopiču, ki pa svojega dela ne izpolni v celoti.

Slika 1: Nebalistična in balistična čelada

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 5-2

3.1.2.2 Balistični in nebalistični kolenčniki

Nebalistični kolenčniki so sestavljeni iz dveh delov in sicer iz kolenskega in stegenskega dela. Omenjena kombinacija se uporablja v enoti Vojaške policije Slovenske vojske. Težava balističnih kolenčnikov je njihova teža, zato niso namenjeni dolgotrajni nošnji.

Pri nameščanju stegenskih kolenčnikov je potrebno paziti, da se trakove z ježki, ki so namenjeni za pritrjevanje, pretakne skozi vojaški pas in se jih na drugi strani spoji. S tem preprečimo, da bi nam stegenski ščitniki med izvajanjem nalog zlezli s stegen.

Slika 2: Nebalistični in balistični kolenčniki

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 5-2

3.1.2.3 Nebalistični in balistični ščit

Nebalistični ščit je namenjen zaustavljanju padajočih predmetov v vojakovo telo. Vojaka varuje tudi pred udarci nasprotnika v telo. Zaradi ostrih robov ga je skoraj nemogoče prijeti, ker izurjen vojak pravočasno ščit privije k telesu, zaradi potega pa na nezavarovanih rokah nasprotnika pusti vreznine. Balistični ščit pa je namenjen varovanju pred izstrelki ter se uporablja v zato predvidenih nalogah.

Pri uporabi nebalističnega ščita se pokaže velika ranljivost le tega. Že najmanjši udarec padajočega predmeta lahko pripelje do tega, da ščit poči v predelu kjer je ročaj pritrjen za čelno ploščo. To pa je v praksi lahko zelo velik problem, če je omenjeni vojak v sprednji vrsti kordona. To se največkrat reši tako, da zadnji vojak poda svoj ščit sprednjemu, zadnjemu pa ščit prinese rezerva. Lahko pa se prednji in zadnji vojak zamenjata, vojaka z zlomljenim ščitom pa zamenja rezerva. Potrebno je poudariti, da se ščit vedno drži z levo roko. Vojak mora biti opremljen z zaščitnimi rokavicami, ker v nasprotnem primeru ščita ne more držati trdno v rokah.

Slika 3: Nebalistični in balistični telesni ščit

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 5-2

3.1.2.4 Lesena, fiksna ali teleskopska palica

Palica je namenjena obrambi pred nasprotnikovim prijemom za ščit oziroma napadom nasprotnika na vojakovo telo. Uporabi pa se lahko tudi kot napadalno orožje v primeru, da ostanemo brez ščita oziroma v sklepni fazi posredovanja, ki se imenuje »razbijanje množice«. V tej fazi je dovoljena napadalna uporaba tega orožja po dovoljenih predelih telesa, predvsem sklepah (ramena, komolci, zapestje, boki, koleno in gležnji). Kakor je vidno iz Slike 5 (šrafirana siva polja) je prepovedano je udarjanje po življenjsko nevarnih predelih (sprednji in zadnji del glave, vrat, zgornji del prsnega koša, hrbtenica, ledvice in predel dimelj), razen v izjemnih primerih³, saj lahko povzročijo nepopravljive posledice za telo.

V enoti VP SV se uporablja teleskopska kovinska palica in pa fiksna izvedba palice iz trde plastike – tonfa. Na vojaškem pasu jo nosimo v zato predvidenem toku, ki je nameščen na pasu.

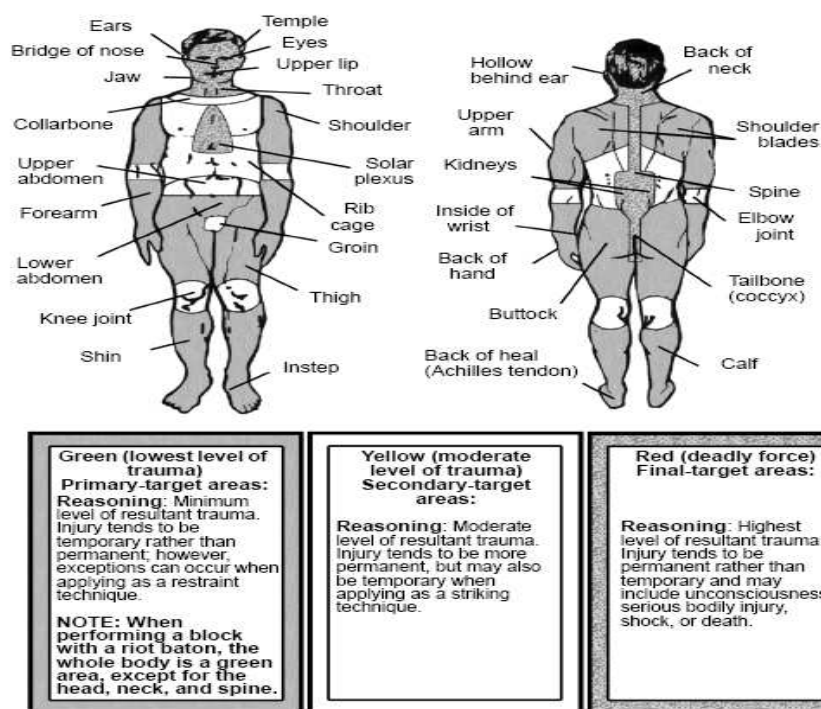
Slika 4: Lesena in kovinska zložljiva palica

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 5-5

³ FM 3-19.15, 4-5 in 4-6

Slika 5: Ravni poškodb (travm)

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 4-5

3.1.2.5 Potezna puška – pumparica

Zaradi svojega videza daje vtis prave vojaške puške. Predvidena je za izstreljevanje neubojskih gumijastih nabojev tipa M1012 in M1013.

Slika 6: Potezna puška

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 5-6

Razlika med obema je v tem, da je naboj M1012 sestavljen iz enega projektila v obliki minometne granate (Slika 7). Učinkovita je do tridesetih metrov, bližje od 5 metrov pa lahko povzroči resne poškodbe ali celo smrt. Projektil naboja M1013 pa sestavljajo trde gumijaste kroglice, ki imajo namen, da ob izstrelitvi zadanejo različne tarče. Učinkovit doseg in varnostna razdalja pri uporabi sta enaka kot pri M1012.

Slika 7: Naboja M1012 in M1013

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 5-7 in 5-8.

3.1.2.6 Lanser šok bomb in dimnih vložkov

Naša VP ima nameščen lanser dimnih vložkov na vozilu BOV, medtem, ko ga ima ameriška vojska na vozilih Hummer. Namen dimnih vložkov je ustvarjanje dimne zaves.

Slika 8: Lanser šok bomb in dimnih vložkov

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 5-7 in 5-8.

3.1.2.7 Ročne bombe

Namenjene so za začasno onesposobitev nasprotnika. Poznamo tudi take, ki se izstreljujejo iz nastavka na potezni puški. Bomba GG04 se lahko izstreljuje iz nastavka puške oziroma se meče. Je šok bomba z večimi projektili. Ob izstrelitvi gumijaste kroglice letijo v premeru 2-3m, radij 360°. M84 ni priporočljivo uporabljati v množici, ampak v zaprtih prostorih.

Slika 9: Ročni bombi GG04 in M84 ter nastavka za izstreljevanje ročnih granat ter naboja

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 5-10.

3.1.2.8 Plinski razpršilci

Plinski razpršilec M36 je namenjen za osebno uporabo tako za obrambne namene, kakor tudi za držanje razdalj med kordonom in protestniki. M37 je namenjen širokemu spektru kritja kordona. Mogoče ga je ponovno napolniti za urjenje pa ga je mogoče napolniti z vodo.

Slika 10: Plinska razpršilca M36 in M37

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 5-11 in 5-12.

3.1.2.9 Prenosni megafon

Med nemiri je zelo težko slišati poveljnikov glas. V tem primeru oziroma podobnih primerih se uporablja prenosni megafon. S tem lahko poziva protestnike k sodelovanju ali pa ukazuje podrejenim v kordonu ali v rezervi.

Slika 11: Prenosni megafon

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 5-12.

3.1.2.10 Neprobojni jopič

Je osnovna oprema vsakega pripadnika Vojaške policije Slovenske vojske. Sam jopič nas ščiti pred letječimi delci ročne bombe. Če vstavimo še čelno in zadnjo ploščo pa nas ščiti pred izstrelki do kalibra 9mm. Za boljšo zaščito ima dodan še vratnik in pa ščitnik genitalnega predela.

3.1.3 Procedura⁴

Prvenstveno je za reševanje težav z množicami, zborovanji, sprevedi odgovorna civilna oblast. Če obseg javnih nemirov preseže zmožnosti civilnih oblasti (policije), navadno poveljnik zaprosi vojaške organe za ukrepanje. Ti ukrepi pa lahko vključujejo tudi ukrepe za nadzor množic. Četudi je vojska pozvana na posredovanje je še vedno v pristojnosti vojaškega poveljnika, da uporabi primerno silo, običajno glede na informacije, ki jih dobi od civilnih oblasti.

Vojska ne sme uporabiti sile v dveh primerih:

- če imajo civilne oblasti nadzor nad množico in jih niso zaprosile za posredovanje;
- če bi bilo mogoče množico razpršiti brez uporabe sile.

⁴ Več o tehniki vzdrževanja JRM v Podlesnik in Collautti.

Ko je verjetno, da bi vojska lahko bila poklicana na posredovanje, mora poveljnik poveljstva enote izdelati načrt, ki vsebuje (ATP-3.4.1.1, str. 7-5):

- najbolj verjetna vrsta izgreda, ki se bo zgodil, kraj in veličina izgreda ter kakšen ukrep bo potrebno uvesti, da se ga odpravi,
- ocenitev potrebnih sil za izvedbo naloge ter določitev posameznih skupin za točno določeno nalogo,
- zagotovitev prisotnosti civilnih oblasti pri enoti za posredovanje,
- skupno izvidovanje, če je možno do ravni voda oziroma oddelka,
- kanali po katerih se bo zahtevalo posredovanje vojske,
- ocenitev kritičnih sektorjev in centrov za zveze, ki jih je potrebno zastražiti,
- zbiranje dokazov, če je možno s fotografiranjem v nasprotnem primeru pa s pisno ali zvočno izjavo priče,
- priprava zalog stvari, ki se bodo rabile, npr.: bodeča žica, vreče za pesek, pregrade (španske jezdece) oprema za gašenje požarov, oprema za osvetlitev,
- namestitev in razporeditev enot in okrepitev,
- ponovitev procedure in testiranje radijskih zvez,
- priprava opreme in zemljevidov za okrepitve,
- zbiranje novih (aktualnih) informacij za informiranje poveljnika okrepitev ob njihovem prihodu na kraj,
- načrt za preusmeritev civilnega prometa, ki vključuje tudi pripravo komunikacije, ki jo bodo uporabljale samo sile za okrepitev,
- uporabo prevajalcev.

Poveljujoči mora od predstavnika civilnih oblasti ob zahtevi za posredovanje dobiti naslednje informacije (ATP-3.4.1.1, str. 7-7):

- obveščevalno situacijo področja in ukrepe, ki naj jih vojska izvede,
- odgovornosti v zvezi s poveljevanjem, kontrolo in sodelovanjem ter lokacijo prijateljskih sil,
- določiti zborna mesto v bližini točke incidenta,
- pokazati najprimernejšo komunikacijo do zbornega mesta in iz pravilne smeri,
- naravo nemirov, velikost množice, njihove namere in značaj,
- pomembne topografske podatke, ki vključujejo probleme z osvetlitvijo v nočnem času,
- smer v katero bi naj množica bila razpršena.

Med posredovanjem vojske mora biti civilna policija vseskozi na razpolago. Morebitne naloge civilne policije so (ATP-3.4.1.1, str. 7-7):

- vzpostavitev ponovnega policijskega nadzora,
- kritje hrbta enot s tem, da blokirajo stranske ulice,
- aretacija posameznikov, ki jih pridržijo vojska in njihova privedba v zapor,
- zavarovanje dokazov za kasnejše sodno preiganje,
- zavarovanje operacije in ponovna vzpostavitev spoštovanja zakonodaje.

Ko poveljujoči pridobi vse potrebne podatke od predstavnika civilne oblasti, sestavi dokončen načrt posredovanja, ki obsega (ATP-3.4.1.1, str. 7-8):

- komunikacija in smer prihoda iz katere bo enota posredovala,
- ali naj bo premik enote prikrit oziroma posebej vpadljiv,
- določitev taktika in primerne orožja ob samem prihodu,
- zbirno mesto, kjer se bodo lahko zbrali vojaški in civilni poveljniki. Zagotavljati mora preglednost področja nemirov, na njem pa ne smejo biti prisotne množice.
- pripravljeno povelje za udeležene enote.

Sledi sam premik enote (sil) v rajon posredovanja. Kako se bo enota premaknila v rajon – prikrito ali posebej vpadljivo – se določi glede na vzrok in stopnjo nemirov. Če gre za manjši lokalni nemir in nasilje še ni nastalo, se lahko enota premakne prikrito. Če pa je situacija resna in lokalne oblasti izgubljajo kontrolo nad dogajanjem, pa enoto premaknemo hitro in po najkrajši poti. To pa zahteva predhodno izvidovanje komunikacij in pa postavitev vodičev za usmerjanje na točke. Enota se premakne v rajon incidenta v formaciji in mora biti pripravljena, da ob prihodu intervenira (posreduje). Prehiter prihod vojske na mesto nemirov in ne posredovanje ima lahko za posledico, da se počutijo izgnanci izzvane.

Če se enota premakne v rajon incidentov z vozili, mora biti mesto izkrcanja primerno oddaljeno od protestnikov, tako, da se lahko razporedijo z vso pripadajočo opremo. To pa ne velja nujno v primeru, da situacija zahteva posredovanje z vozili, ki imajo nameščene ograje za razkropitev množice (Bojno – oklepno vozilo Vojaške policije). V tem primeru se lahko enota izkrca na samem mestu posredovanja, lahko pred ali za vozilom.

Ko enota prispe na mesto posredovanja, mora poveljnik izvesti določene priprave, te so (ATP-3.4.1.1, str. 7-9 do 7-10):

- pridobiti oceno situacije od civilne policije, patrulj na strehi ali posadk helikopterjev.
- oceniti najboljšo lokacijo za razpršitev množice, na katero vplivajo razpoloženje množice, njeni nameni, obstoj zanimivih tarč ali drugih množic in alternativne smeri razpršitve.
- določiti različne elemente v množici. V sovražnih okoliščinah morata biti dana čas in prostor, da se nenasilni elementi množic lahko ločijo od nasilnih ter primerno razpršijo.
- vzpostaviti proces sodelovanja z lokalnimi oblastmi.
- razmestiti enote na način, da je omogočeno samovarovanje enot in jih množica ne more obkrožiti. Odločiti se mora ali bo uporabil zastraševalen učinek s tem, da bo aretiral kolovodje.
- določiti mero opozarjanja in prepričevanja brez uporabe sile, še posebej, če je usmerjena proti vodjem. V mislih mora imeti tudi najmanjšo potrebno silo.

Posredovanje vojske v pomoč civilnim oblastem bo lahko imelo za posledico kasnejšo preiskavo. V preiskavi se bo ugotavljalo kaj se je zgodilo. Zaradi tega je priporočljivo z video kamero posneti vse dogodke, kakor hitro ti nastanejo. Priporočljivo je tudi, da bi poveljujoči vodili dnevnik dogodkov.

Prisotnost različnih verskih ali političnih voditeljev na velikih zborovanjih pomeni za poveljujočega, da jim mora posvetiti posebno pozornost. Preden izvede kakšen ukrep mora o tem dobro razmisliti.

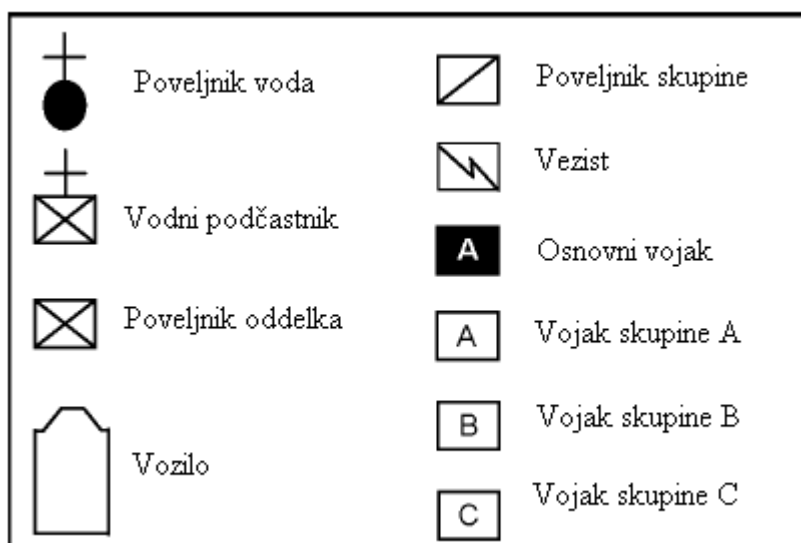
Civilna oblast si mora prizadevati za prepričevanje množice, da se ta mirno razkropi. To je navadno dolžnost lokalne policije. Metode prepričevanja so (ATP-3.4.1.1, str. 7-13 do 7-14):

- spontanost – je prvi korak in največkrat najbolj učinkovit in najmanj provokativen. Gre za nevsiljiv pogovor z voditelji, ki lahko vodi v mirno razpršitev množice;
- besedno prepričevanje – množico se nagovori preko megafona ali ozvočenja s konkretnimi rešitvami določenih lokalnih težav. To lahko stori govornik z lokalnim naglasom, prevajalec ali pa poveljujoči vojaške enote;
- nadzorstvo in obvladovanje (zadrževanje) – pomanjkanje primernih ciljev (ljudij) kot posledica delovanja varnostnih sil privede do tega, da se množica razide zaradi strahu ali dolgočasje. Kolovodje bodo imeli določene težave pri hujskanju množice, če ne bodo imeli primernega cilja za napad;
- demonstracija sile – je posebej vidna in bahava, kar lahko deluje provokativno. Ta bahavost je najbolj primerna za tiste, ki so se skrili v množico zaradi radovednosti ne pa zaradi svojega prepričanja.

Sile za posredovanje bi morale biti vedno sestavljene iz naslednjih štirih skupin, katere moč pa se razlikuje glede na situacijo in vlogo vojaških sil :

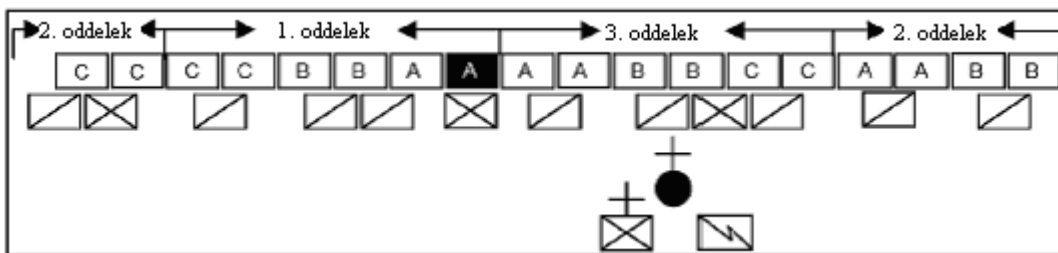
- kordona,
- manevrske skupine in skupine za aretacijo nasprotnikov,
- skupine za proti-ostrorelske zaščito in skupina za nadzorstvo iz zraka,
- rezerve.

Slika 12: Simboli pripadnikov v formacijah

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 6-2

Slika 13: Vod v liniji s tremi oddelki

Vir: FM 3-19.15, Civil Disturbance Operations, stran 6-6

3.1.3.1 Kordon

Zaporedje kordonov lahko služi kot odskočna deska za aretacije ali druge operativne posege. Vsak kordon predstavlja prepreko – oviro – iz katere lahko delujemo napadalno na množico in za katero se izvaja reorganizacija in pa nadaljnja priprava. V oboroženih akcijah bo kordon nameščen v kritju stavb, v manj nasilnih okoljih pa bodo največkrat sestavljeni iz kombinacij vozil in vojakov, ki bodo nosili najrazličnejše orožje in pa ščite. Pehotne enote uporabljajo osebno orožje s taktičnim jermenom, ki ga nosijo na boku. Enota VP je uporabljala pištolo Beretta 92FS, ne pa avtomatskega orožja.

Slika 14: Kordon

Vir: Arhiv ŠČ

Poznamo tri načine uporabe kordona. To so za (FM-3-9-15, str. 7-15):

- razkropitev množice – preden manevrska skupina prične z delovanjem, se ta kordon v liniji premakne naprej in razkropi množico ter drži osvojeno linijo. Potem manevrska enota prične s svojim delovanjem (aretacija nasprotnikov,...);
- zadrževanje množice – v območju največjih težav držijo boke in stranske ceste, dokler manevrska enota izvaja naloge razkropitve ali blokade.
- kot sestavljena enota – sestava in moč je odvisna od dejanske situacije.

Vodna bojna skupina se sestoji iz:

- dveh skupin, ki so opremljeni s ščiti in tonfami ali palicami. Nositi morajo zaščitno čelado s spuščnim vizirjem.
- skupine, ki je opremljena z neubojnimi sredstvi in ščiti prvo linijo;
- skupine za protistrostrelsko zaščito, ki tudi opazuje za morebitnimi bombami;
- skupine za naval (napad), ki se jo lahko uporabi tudi kot dodatna skupina s ščiti in tonfami;
- poveljniška skupina, ki vključuje poveljnika in vodnega podčastnika, poleg tega pa še dva vojaka, ki služita za razne dodatne naloge (spremljevanje aretiranih,...);
- skupine za gašenje.

Poleg vseh naštetih skupin, pa ne smemo pozabiti še na:

- skupina bolničarjev,
- skupina za dokumentiranje,
- skupine vodnikov službenih psov (K9),
- skupine pirotehnikov.

3.1.3.2 Manevska (udarna) skupina⁵

Manevrske skupine so posebej ustvarjene ali pa so povlečene iz rezerve v primeru potrebe. Usposobljene morajo biti, da preskočijo ali pa za zamenjajo skupino v kordonu, da delujejo kakor mobilna zastraševalna skupina, da formirajo patrulje znotraj širšega območja operacije ali pa posene skupine za aretacije (vodij in demonstrantov). Namenjene so tudi reševanju naših pripadnikov iz rok demonstrantov, ustvarjanju prostora pred formacijo, odstanjevanju blokad. V večini primerov izvajajo naloge brez zaščitnega ščita, zato morajo biti zakriti za stavbami, vozili ...

Sestavljena je iz najmanj štirih pripadnikov, za boljšo učinkovitost pa iz osmih in poveljnika oddelka. Omeniti je potrebno, da ima polovica pripadnikov zaščitno opremo s ščitom z namenom, da drugo polovico ščitijo pri njihovem posredovanju (buddy team – eden ščiti,

⁵ Podlesnik in Collautti, str. 37 - 47

drugi deluje). Poveljnik oddelka pa nadzoruje posredovanje, poroča nadrejenemu ter daje navodila in pomoč podrejenim.

Skupina devetih pripadnikov se lahko premika na tri načine:

- dve skupini po štirje in poveljnik oddelka – za to formacijo je značilno, da postopek izvajata vsaki skupini dva pripadnika, medtem, ko jih preostala dva v skupini krijeta; Ta formacija je priporočljiva, če mora skupina posredovati na dveh različnih krajih hkrati, ker s tem demonstrante presenetimo. Omogoča pa hiter izmik, zaradi manjšega števila pripadnikov v skupini;
- v diamantu – v tej formaciji izvajata postopek dva pripadnika, ki se nahajata v sredini diamanta, poleg poveljnika oddelka. Preostalih šest, ki tvorijo živi ščit okrog njih pa jih pri tem varuje. Diamant je primeren z vidika varnosti moštva, saj omogoča posredovanje v rajonu 360°;
- v koloni po dva – formacijo uporabljamo, kadar želimo skozi kordon priti v najkrajšem možnem času in v celoti naenkrat. Pripadnika, ki stojita v zadnji vrsti se umakneta nazaj, vsak na svojo stran. Pripadnika, ki stojita v sprednji vrsti pa naprej, vsak na svojo stran. Formacija je izhodišče za hiter prehod v prej naštetih formaciji.

3.1.3.3 Skupina za proti-ostrorelsko zaščito in skupina za nadzorstvo iz zraka

Skupina ostrorelcev je sestavljena iz ostrorelca in njegovega pomočnika - opazovalca. Skupina je sestavljena iz najmanj dveh parov. Njihove naloge so:

- opazovanje in opozarjanje na nevarne dogodke,
- samostojno delovanje po nasprotniku,
- zaščita postopkov udarne skupine,
- poročanje poveljniku enote za posredovanje.

3.1.4 Postopki za vzdrževanje JRM⁶

Postopki za vzdrževanje se sestojita iz postopkov približevanja množici demonstrantov in pa psihološkemu nastopu enote. Psihološki nastop enote pa se deli na postopke z vozili in postopke brez vozil.

Postopki približevanja množici demonstrantov so:

- formiranje vrste – za formiranje vrste uporabljamo približevanje v koloni, bodisi po eden, po dva, z leve, z desne ali po sredini. Uporablja se za zapiranje prehodov, preprečitev dostopa do določenega objekta ali osebe. Lahko se kombinira z uporabo

⁶ Več o formacijah v Podlesnik in Collautti, str. 9 – 36.

trakov, ograj. Iz pohodnega koraka se enota približa neki točki. Enoto se zaustavi s poveljem »Enota STOJ!«. Za formiranje vrste se poveljuje »V vrsto na – PREJ«. Če se enota približuje v koloni po eden, na to povelje prvi vojak ostane na svojem mestu, drugi se premakne na njegovo desno, tretji pa na njegovo levo stran. Ostali se v omenjenem zaporedju zvrstijo z dene ali leve strani. Če pa se enota približuje v koloni po dva, na povelje za formiranje vrste prva dva vojaka ostaneta na svojem mestu, levi se postavijo eden poleg drugega v levo stran, desni pa v desno stran;

- lestvica - enovrstna ali dvovrstna – uporablja se za zadrževanje, potiskanje, preusmerjanje, tvorjenje prehoda. Ta postopek je močnejši kakor vrsta. Lestvico se formira na povelje »za PASOVE«. Takrat se vsi vojaki izotčasno izkoračijo z levo nogo polovico koraka v naprej. Nato vsak zagradi z desno roko desnega sovojaka za pas spredaj, z levo roko pa levega sovojaka za pas zadaj. Pri dvovrstni lestici je postopek enak, paziti je potrebno, da druga vrsta pokriva medprostor za prvo vrsto. Tako pride do zamika v vrsti;
- klin – se formira iz formacije vrsta. Uporablja se za razdvajanje množice, potiskanje, omogočanje prehoda skozi množico in prijetje oseb. Formira se z poveljem »v višini 10m (metrov) v klin na-PREJ«. Sredinska vojaka v teku dosežeta poveljevano razdaljo, ostali pa se razvrstijo z leve in desne strani, tako, da vsak zaostane za pol koraka;
- diamant – se formira iz klina na povelje »v DIAMANT«. Na to povelje prva polovica enote ostane na mestu, v klinu, ostala polovica pa se zapre v notranjost in sicer zadnja največ.

Psihološki učinki enote so:

- priprava ščita in vizirja – ko se enota približuje ima vizir na čeladi dvignjen, ščit pa pod levo pazduho. Ko formirajo vrsto ščit odložijo pred sebe in ga z obema rokama držijo za njegov vrh. Na povelje »ščit PRIPRAVI« ga z desno roko primejo za sredino, ga dvignejo v višino glave in pretaknjeno levo roko pod držalo in ga spustijo ob levi bok tako, da sloni pravokotno na vojaka. Za postavite v zaščitni položaj se poveljuje »ščit v zaščitni POLOŽAJ!« Ščite se preplete na način, da vojak svoj ščit primakne do držala desnega sovojaka. Hkrati pa izkoračijo z levo nogo polovico koraka v naprej, zaradi večje stabilnosti. Vizir je spusti na povelje »vizir SPUSTI!«. Na pripravljalni del se z desno roko prime za vizir, na izvršilni del pa vizir spusti. Dvigne se na povelje »vizir DVIGNI!«;
- palica – palico se pripravi na povelje »palico PRIPRAVI!«. Na pripravljalni del povelja vsi z desno roko primejo za palico, na izvršilni del pa jo izvlečejo in s krajšim delom naslonijo na ščit. Je prva stopnja psihološkega učinka. Naslednja stopnja je premikanje v koraku proti množici, zadnaj pa udarjanje s palico po ščitu. Izvede se na povelje »s palico po ŠČITU!«. Na izvršilni del vsi hkrati udarjajo po notranji strani ščita.

Postopki za intervencijo:

- formiranje dveh vrst – izvede se na način, ki je zgoraj opisan za formiranje vrste. Vojaki imajo ščit pred sabo, vizir na čeladi je dvignjen in palica v toku;
- klin in diamant – postopek je opisan zgoraj;
- želva – uporablja se, ko prične množica metati na postroj plastenke, kamenje ... Izvede se na povelje »ŽELVA!« Na izvršilni del prva vrsta rahlo počepne in ščit nasloni na koleno. Druga vrsta dvigne svoje ščite nad ščite prve vrste in jih prekrije. Ko nevarnost mine se poveljuje »ščit v zaščitni POLOŽAJ!«;
- uporaba zaščitnih mask – izvede se na povelje »maske v zaščitni POLOŽAJ!«. Druga vrsta poklekne na desno koleno, ščit naslonijo na levo koleno ter odložijo čelado poleg desne noge. Nato namestijo zaščitno masko ter na koncu vso opremo. Sledi povelje »VSTANI!« ter »vrsti ZAMENJAJ!«. Vsi se obrnejo na desno ter naredijo razmak za enega vojaka. Vrsti se zamenjata in obrneta proti nevarnosti. Preostali namestijo zaščitno masko. Ko nevarnost preneha se poveljuje »nevarnost MINILA«;
- oskrba ranjenca – če je ranjenec v prvi vrsti se ga zavaruje na način, da gre celotna prva vrsta preko njega in tvori živi ščit ter poroča. Najbližja dva v drugi vrsti ga izvlečeta na način, da vsak drži ščit v zunanji roki, z notranjo pa ranjenca prime pod pazduho. Če imamo namensko skupino, pa evakuacijo izvede omenjena skupina;
- razbitje množice – izvede se na povelje »množico RAZBIJ« ali pa se določi še višino »v višini 20m množico RAZBIJ!«. Po preteku poveljevanih 20m se srednja dva v prvi vrsti vstavita, preostali pa se levo in desno ravnajo od sredinskega;
- tunel – enota je postrojena v dve vrsti tako da sta obrnjena ena proti drugi. Na povelje »tunel IZDELAJ!« vsi dvignejo ščite nad glavo in jih prekrijejo z nasprotno stoječim vojakom in pa levo in desno, da ne nastanejo luknje. Nasprotno stoječi si vojaki naj bi bili približno enake velikosti.
- postrojila z BOV – odpiranje / zapiranje ograj.

Slika 15: Postopek odpiranja ograje na vozilu BOV

Vir: Arhiv ŠČ

3.2 KONTROLNE TOČKE (CHECK - POINTS)

Kontrolna točka (v nadaljevanju: KT) je točka na cesti ali maršruti na kateri so osebe in / ali vozila kontrolirana z namenom preprečevanja prehoda orožja, iskanih oseb ... KT običajno vključuje zmožnost preiskave oseb in vozil. Lahko je navzoča tudi civilna policija⁷.

Slika 16: Primer KT iz usposabljanja v Bukovžlaku

Vir: Arhiv ŠČ

KT velikokrat enačimo s cestno blokado, kar pa ni čisto res. Medtem ko na KT nadzorujemo premike ljudi in vozil ter jih po potrebi preiščemo, pa na cestnih blokadah preprečujemo ali omejimo prehode.

Z vidika varčevanja z moštvom in sredstvi je priporočljivo, da kombiniramo KT in nadzorno postajo, tako, da zunaj območja nadzorne postaje postavimo KT v notranjosti pa nadzorno točko. Pri tem pa mora biti nadzorna točka zmožna nadzorovati in varovati KT.

⁷ ATP - 3.4.1.1 – Terms and definitions - 1

V novejšem času, predvsem po izkušnjah Britanskih oboroženih sil iz Bližnjega vzhoda, se klasične statične KT ne uporabljajo več. Dogajalo se je namreč, da so se na tako točko pripeljali samomorilci v vozilih in se na njej raztreli. Posledice so bile največkrat smrt vojakov. Zaradi tega se postavljajo mobilne KT. Enoto se transportira s helikopterjem ali vozili na določeno točko, kjer enota pripravi mobilno KT. Po določenem času pa jo helikopter naloži in odpelje na novo lokacijo.

Namen KT (Nordcaps, str. 15):

- izkazovanje prisotnosti mirovnih sil vsem družbam in lokalnemu prebivalstvu. Dobiti pregled nad vsemi aktivnostmi na področju vzdolž ceste in zadrževalnim področjem;
- kontrola / pregled in beleženje celotnega prometa oseb in vozil v varnostno cono in iz nje;
- preprečevanje tihotapljenja orožja, streliva in eksploziva;
- štetje posebnega prometa, kot so vojaška vozila, tanki, transporterji, artilerija ...;
- po posebnem povelju biti zmožni, da se KT ukine in vzpostavi cestno blokado.

Mesto za postavitev KT mora izpolnjevati naslednje pogoje (ATP-3.4.1.1, str. 4-49):

- moštvo za kontrolo mora biti na taki poziciji, kjer ima dovolj časa na razpolago, da zaustavi vozilo – izogibati se je potrebno zavojem, skalnih robov hribov ...;
- točke blokade se nahajajo v bližini, tako, da jih vozilo prevozi, ampak dovolj blizu, da ima moštvo dovolj časa, da jih ob opozorilu vzpostavi;
- da se patrulja medsebojno varuje;
- področje je predhodno temeljito pregledano.

Postopek zasedbe območja KT (ATP-3.4.1.1, str. 4-49):

1. Patrulja se premika s poveljujočim in opazuje področje cestne blokade. Vodja patrulje razmesti moštvo in zasede točke blokade ter s pomočjo daljnogleda preveri področje. Tako presodi, da celotno moštvo razporedi na cesto, lahko postavi opazovalca ali pa vzpostavi vzporedno patruljo.
2. Vodja patrulje ostane na opazovanju, medtem, ko se postavi moštvo za blokado;
3. Moštvo za blokado pristopi na svoja mesta, poprej pa opravi pregled mest. Vodja skupine zavzame položaj poleg ceste. Čelni izvidnik namesti ježe za zaustavljanje, tako, da so pripravljeni za uporabo – vleko čez cesto;
4. Moštvo za kontrolo izvede pregled svoje lokacije.

Elementi KT (ATP-3.4.1.1, str. 4-49 do 4-50):

1. Vodja patrulje – ostane v kritju, za preverjanje registrskih tablic uporablja radijsko zvezo. Odreja katera vozila se bodo pregledovala. Dogovorjen mora imeti alternativen znak z moštvom za blokado, da jih v primeru, če jih rabi – vzpostavitev blokade - pokliče (piščalka ...);
2. Vojak, ki vodi postopek (vodja postopka) - zaustavlja vozila, vodi razgovor z udeleženci in izpolni formularje;

3. Vojak, ki opravlja preiskavo – ko se loti preiskave vozila s sebe sname oprtnike in orožje, katerega pusti pri stražarju. Določi ciljna področja preiskave vozila ter pregleda udeležence v vozilu;
4. Stražar – pokriva udeležence v vozilu s skrite pozicije ter varuje preiskovalčevo opremo. Moštvo se ne sme zbiti na majhnem področju, ampak morajo biti razkropljeni v primeru, da nastanejo problemi;

Poudariti je potrebno, da na usposabljanjih VP prakticirali, da vodjo postopka, v radiju 90°, varuje stražar, ki pa se giblje ob njem. Če je voznik vozila na levem koncu, potem se vodja postopka nahaja poleg levih sprednjih vrat, potegnen rahlo proti zadnjemu koncu vozila. S tem prepreči, da bi ga v primeru sunkovitega odprtja vrat s strani voznika, ta udarila. Stražar, ki neposredno varuje vodjo postopka, pa se v primeru, da je v vozilu samo voznik in sopotnik na sprednjem desnem sedežu, nahaja ob zadnji levi strani vozila in nadzoruje voznika in sopotnika. V primeru, da se v vozilu nahaja več oseb, pa se stražar nahaja na zadnjem desnem delu vozila. Pri tem pa mora paziti, da se vodja postopka ne izpostravlja njegovi liniji ognja.

3.2.1 Izdelava KT

Mesto izdelave kt se lahko razlikuje glede na njen primarni namen. Če je njen namen, da se jo predčasno opazi oziroma ni možen prehod mimo nje, se lahko izbere prostor, ki je zelo dobro viden že od daleč. Tak primer bi lahko bila KT na razmejitveni coni med dvema sprtima si stranema (Ciper). V primeru, da mora biti KT presenečenje za osebo, ki pride nanjo, pa mora biti prostor za izbiro pregleden, ampak ni sme biti viden že od daleč, ker se ji lahko oseba izogne.

Glavni sestavni deli KT so (Nordcaps, str. 37 – 38):

- glavni objekt (kontejner, šotor...),
- ovire za zaustavljanje vozil (jež, Stinger),
- ovire za upočasnjevanje vozil (španski jezdec, sodi napolnjeni s peskom, betonski bloki...),
- kovinska zapornica za vstopno in izstopno stran ter težka zapornica neposredno pred vstopom v območje pregledovanja,
- zaklonilniki za vozila in osebje,
- zaklonilniki za kontrolirane osebe,
- prometni znaki (znak »STOP«, znak z napisom organa »VOJAŠKA POLICIJA« ali »SFOR« ...)
- bodeča žica za zavarovanje KT,
- betonski bloki za zavarovanje hiše pred eksplozijo.

3.2.1.1 Glavni objekt⁸

Šotor mora biti oddaljena od ceste med 15 in 30 metri, vendar na oddaljenosti, da se stražar in oseba, ki vodi postopek slišita. Mora biti neprebojna za orožja kalibra do 12,7mm. Imeti mora odprtine, ki imajo nameščene mreže proti ročnim bombam, skozi katere se lahko ognjeno deluje v polkrogu 360⁰, še posebno pa v smeri ceste. Vhod v hišo mora biti zavarovan proti delovanju / eksploziji ročnih granat. To naredimo na način, da okrog objekta pod kotom napnemo maskirne mreže, okrog objekta pa izkoplremo kanal v katere se skotalijo morebitne ročne bombe.

3.2.1.2 Ovire / bodičasta žica⁹

Bodičasto žico ali končertino razvijemo okrog KT, pri tem pa pustimo prehod do glavnega objekta. Vhod v glaven objekt mora biti v smeri opazovanja podpornega orožja ali puške, višina žice pa nižja od linije opazovanja.

Bodičasto žico ali končertino pa razvijemo tudi ob celotni dolžini ceste (z obeh strani) ter okrog zunanega dela kontrolne točke. S tem preprečimo sovražnim osebam, da bi prišle v območje KT s strani in v njej delovale.

Zapornica mora biti dovolj dolga in težka ter pravilno obtežena. S tem dosežemo, da ko bomo potegnili vrv, ki je pripojena nanjo, se bo ta sprostila in se spustila na svoje mesto (padla k tlem). S tem bomo zaustavili promet v KT brez, da bi se izpostavili.

Prostor, kjer se osamijo zaustavljena vozila in je ločen od ceste, mora biti ograjen z bodičasto žico ali končertino. Pri tem je potrebno paziti, da nista uvoz in izvoz ograjena. Na izvoz pa namestimo sredstvo za zaustavljanje vozil v nuji – ježe - ki jih lahko hitro razpnemo čez cesto. Nameščeni morajo biti, tako, da se jih ne vidi, v primeru nuje pa jih s potegom vrvi razpnemo čez cesto.

Z namenom zmanjševanja hitrosti vozil, ki vozijo proti KT namestimo masivne bloke ali španske jezdece. Ti morajo biti postavljeni tako, da vozilo ne more pripeljati v območje KT s polno hitrostjo, ampak mora ob uvozu zavijati iz leve proti desni in obratno. To vožnjo vozila bi lahko primerjali s formacijo modificiranega klina pri patroljiranju. Ti masivni bloki pa morajo biti postavljeni dovolj blizu tako, da vozilo zavije v drugo stran približno 60 – 90⁰ glede na smer uvoza.

⁸ Nordcaps, str. 37.

⁹ Nordcaps, str. 37.

3.2.1.3 Obrambni položaji¹⁰

Obrambni položaji za enoto velikosti oddelka morajo biti zgrajeni v notranjosti območja KT. Če je možno jih zgradimo nad nivojem ceste in bočno, tako, da na cesto gledamo z viška. Oddaljenost od ceste ne sme biti večja od 60 metrov in manjša od 30 metrov. Paziti je potrebno, da so zgrajena tako, da v primeru potrebe pridemo do njih prikrito. Ne smemo pa pozabiti na zaklonjene položaje za oklepne transporterje. Za njihovo varovanje zgradimo močna gnezda, ki so od transporterjev oddaljena 10 – 15 metrov. Namen teh gnezd je, da bi varovali transporterje pred protioklepniimi izstrelki.

Za potrebe dela v nočnem času namestimo močne reflektorje, ki ne smejo motiti osebja KT. Dobro je da so nameščena na način, da zaslepijo voznika vozila v območju KT, ker s tem ta ne vidi, kaj se dogaja v območju, nasprotno pa osebje dobro vidi dogajanje v vozilu. Navadno pred vstopom v KT namestimo opozorilno tablo na kateri je ukazano, da voznik ugasne luči na vozilu.

Zelo pomembno je, da zunanje dele KT točke očistimo vegetacije. S tem preprečimo, da bi se KT obšlo brez, da bi tako osebo opazili.

3.2.2 Mobilne KT

Mobilne KT znajo biti zelo učinkovite, ker se ne ve, kje bodo začasno postavljene. Uporabljajo se za preprečevanju tihotapljenja orožja in eksploziv. Namen pa je, da se poveča nadzor ter otežuje tihotapljenje in infiltracija. Običajno se sestoji iz vozila, transporterja ali oklepnika, končertine, opozorilnih tabel in vojakov. Da bi nadzorovali in kontrolirali ozek prehod rabimo od 3 do 6 vojakov.

Mobilne KT se vzpostavijo v povezavi z drugimi KT in nadzornimi postajami. Mobilna KT naj bo vzpostavljena od 30 do 60 minut, nato pa se lokacija zamenja oziroma bodo položaj le te vsi poznali in ne bo več učinkovita. Za prevoz take patrulje se največkrat uporabljajo vozila ali helikopterji.

3.2.3 Postopki ob odkritju ilegalnih oseb in predmetov¹¹

1. Obvestiti Taktični operativni center (v nadaljevanju: TOC) o odkritju;
2. Odvzeti prostost ilegalni osebi ali osebi, ki poseduje ilegalne predmete. Osebo je potrebno vkleniti, opraviti varnostni pregled ter osebo pridržati (uporabljamo rokavice iz Latexa). Uporabiti je potrebno minimalno silo!!!
3. Če se je oseba, kateri smo odvzeli prostost pripeljala z avtomobilom, je ta postal objekt kaznivega dejanja. Potem, ko smo v vozilu odkrili ilegalne predmete se vozila

¹⁰ Nordcaps, str. 38.

¹¹ ATP-3.4.1.1, str. 4-50.

več ne dotikamo; pregleda se vizualno, da morebiti ni nameščena eksplozivna naprava. Če pa smo ilegalne stvari odkrili že pred preiskavo vozila, pa se ga ne dotikamo. Pregledamo vizualno zaradi istih razlogov kot prej. Vozilo bo lahko predmet kriminalistične preiskave, z nepotrebnim preiskovanjem vozila pa bi lahko uničili sledove kaznivenga dejanja, ki bi nam v kasnejšem postopku koristile;

4. Moštvo za blokado izvaja zavarovanje območja vse dokler ne pride pomoč.

3.2.4 Postopek v primeru, da oseba zavrne zahtevo po preiskavi vozila¹²

1. O zavrnitvi zahteve po preiskavi vozila obvestiti TOC in zahtevati asistenco civilne policije;
2. Če civilna policija ni razpoložljiva ponovno vprašajte za soglasje k preiskavi vozila;
3. Če se oseba ne strinja z zakonito preiskavo vozila je potrebno zoper njo izvesti ukrepe, ki jih nalaga trenutno veljaven SOP;
4. Če v kasnejši preiskavi vozila nismo našli prepovedane predmete ali osebe, se izpolni formular katerega kopijo izročimo vozniku. Voznika se z vozilom spusti naprej;
5. Ob vrnitvi v bazo detajlno poročamo o dogodku.

Če pa smo v kasnejši preiskavi odkrili prepovedan / illegalen predmet ali osebo, pa se z voznikom postopa kakor je to opisano v predhodnem primeru¹³.

Tudi, če oseba ne strinja z zakonito preiskavo vozila navedenega v točki 3, osebo osamimo, jo nadzorujemo in preverimo podatke o osebi in vozilu v TOC. Če se kar koli ne ujema s tem kar je navedla jo vklenemo, preiščemo in pridržimo. Lahko pa zaradi samega postopka z osebo, opravimo varnostni pregled, ki vključuje površinski pregled osebe. Pri tem je potrebno poudariti, da ji ne smemo segati za oblačila, razen v primeru, da smo s tipanjem začutili nevarno orožje ali predmet s katerim bi se lahko samopoškodovala ali pa poškodovala nas¹⁴.

3.2.5 Postopek v primeru, da poskuša oseba zapustiti vozilo medtem, ko se izvaja preiskava vozila¹⁵

1. Osebo pozovemo, da ostane v vozilu;
2. Razložimo ji zakonita sredstva, katera bomo uporabili zoper njo, če se ne pokori našemu ukazu;
3. Uporabimo minimalno silo, da zadržimo udeležence pri vozilu, ko je preiskava zaključena, obveščamo TOC o situaciji;
4. Odvzema prostosti se poslužujemo v skrajnem primeru.

3.2.6 Postopek v primeru ugrabitve¹⁶

1. Po radijski zvezi sporočimo: »UGRABITEV, UGRABITEV, UGRABITEV!«

¹² ATP-3.4.1.1, str. 4-50 do 4-51.

¹³ Opomba avtorja

¹⁴ Opomba avtorja

¹⁵ ATP-3.4.1.1, str. 4-51.

¹⁶ Nordcaps, str. 31.

2. Blokira se vse KT;
3. Ugotovi se mesto, kjer je bila izvršena ugrabitev;
4. Zbere se informacije o ugrabiteljih:
 - a. Število vozil,
 - b. Barva vozil,
 - c. Registracijska številka vozil,
 - d. Oborožitvi,
 - e. Cestni komunikaciji, ki je bila uporabljena za umik,
 - f. Ostalih informacijah.
5. KT se pripravijo za obrambo in se okrepijo z dodatnim moštvom, oklepni transporterji ali tanki, psi ...
6. Vzpostavi se mobilne KT;
7. Razpošlje se patrulje z namenom, da odkrijejo ugrabiteljeve talce;
8. O dogodku se opozori vse KT, mirovne sile in objekte, župane mest, plemenske poglavarje ...
9. Na kraju dogodka bo pristojni poveljujoči pričel s preiskavo;
10. Ostale KT je potrebno obvestiti, da si bodo morda ugrabitelji poskušali utreti pot skozi njihovo točko ali da bodo ubili talce, če se jim ne dovoli prehoda skozi. Na KT se pošlje posebej izurjene častnike (vojaške opazovalce, častnike za povezavo ali Civil-military Cooperation (v nadaljevanju: CIMIC) osebje)), da bi umirili situacijo.

3.2.7 Uporaba sile in strelnega orožja¹⁷

Silo in strelna orožja se lahko uporabi v naslednjih primerih:

- Ko se morajo obraniti oboroženega napada,
- Ko je ogroženo njegovo življenje ali življenje drugih pripadnikov mirovnih sil,
- V primeru poskusa ugrabitve, poškodovanja ali odvzema prostosti civilnega ali vojaškega osebja mirovnih sil,
- Ko je preprečen ali ustavljen poskus mirovnih sil, da bi opravili svojo nalogo,
- Ko se poskuša ukrasti ali uničiti opremo na KT ali nadzorni postaji,

Postopkovnik za uporabo sile ali strelnega orožja¹⁸:

- Če dovoljuje čas, stražar zavpije, da naj oseba preneha in se ustavi. Medtem napolni orožje in ga zaklene;
- Če čas dovoljuje se položi bodečega ježa, za primer prelučnjevanja gum na vozilu;
- Moštvo zavzame obrambne položaje;
- Če dovoljuje čas pokličemo okrepitve / asistenco;
- Če se vozilo noče zaustaviti, izstrelimo opozorilen strel v tla pred vozilo, naslednji strel izstrelimo v gume vozila, nato v pogonski agregat, čelne žaromete ... Če je

¹⁷ Nordcaps, str. 29 - 30.

¹⁸ Postopkovnik mora biti usklajen z ROE, ki je v veljavi za točno določeno operacijo v podporo miru.

možno se uporabi označevalne naboje. Izogibati se je potrebno poškodovanju oseb v vozilo.

- Enak postopek se uporabi v primeru, da se oseba noče zaustaviti na poziv;
- Ko se opozorilo / ukaz prične spoštovati in ni več nevarnosti, se mora prenehati z uporabo sile;
- Če ogroža moštvo na KT ali nadzornih postajah množica, se zoper njo lahko uporabi plinska sredstva (dražljivci sluznice: CS...);
- Promet je potrebno blokirati z uporabo španskih jezdecev, končertine, drogov ali drugih stvari, ki jih imamo pri roki;
- Moštvo na KT / nadzorni postaji zapusti cesto in zavzame položaje za zakloni;
- Poročaj o stanju in zahtevaj pomoč;
- Če oseba poskuša umakniti ovire se lahko izstreli opozorilen strel;
- Če ne preneha z odstranjevanjem ovire se lahko uporabi plinska sredstva zoper osebo;
- Če še ne preneha se izstreli naboj v tla pred osebo ali vozilo in nato nadaljuje postopoma.

3.2.8 Pregled vozil

Namen (Nordcaps, str. 49):

- preprečevanje tihotapljenja,
- preprečevanje infiltracije oboroženih elementov,
- varnost za mirovne sile in lastnino.

Tehnike pregleda vozil so razdeljena v tri skupine, ki se spreminjajo glede na intenzivnost preiskave. Z vidika boječnosti / zaskrbljenosti oseb je običajno bolje, da hitro pregledamo več vozil kakor pa da jih temeljito pogledamo nekaj. Med skupinami ni razločne meje, trajanje preiskave v vsaki skupini pa je odvisna od zbujenega / izzvanega suma. Te skupine so (ATP-3.4.1.1, str. 5-12 do 5-13):

- začetna kontrola – je prvi korak v pregledu vozila in se izvaja na vseh zaustavljenih vozilih. Glavni cilj te kontrole je izbiranje vozil za detajlni pregled. Običajno se izvaja brez demontaže vozila s strani lastnika, lahko pa ga pozovemo, da nam odpre prtljažnik in pokrov motorja. Za tako pregled vozila običajno porabimo od ene do treh minut in eno do tri osebe;
- osnovni pregled – izvaja se na vozilih, ki jih pri začetni kontroli izberemo za detajlnejši pregled bodisi zaradi obveščevalnih podatkov ali zaradi zbujenih sumov med začetno kontrolo;
- dodatni pregled – je temeljita preiskava visoko sumljivih vozil.

Postopek:

V območju KT se hkratno nahaja eno samo vozilo, ostala pa počakajo najmanj 40m izven tega območja (motor vozila je izključen!). Poudariti je potrebno, da morajo biti ta vozila pod nadzorstvom moštva KT, najbolje, da to nalogo opravljajo podporna orožja.

Šele, ko dobi signal moštva, voznik vključi motor v tek in počasi zapelje vozilo na prostor za pregled vozila.

Voznik vozilo vstavi pred oviro za upočasnjevanje / zaustavljanje vozil (jež) in pred prometnim znakom »STOP«. Voznika se pozove, da izključi motor vozila, ključ izvzame iz kontaktne ključavnice in jih položi na armaturno ploščo. Če je situacija napeta ali imamo informacije o sumljivem tovoru ali ljudeh potem takoj voznika in sopotnike pozovemo, da položijo roke na armaturno ploščo ali pa jih naslonijo na vetrobransko ali stransko steklo vozila. V vsakem primeru pa jih morajo položiti tako, da jih imamo v vsakem trenutku pod nadzorom. Voznika in morebitne sopotnike se pozove, da nam dajo na vpogled osebne dokumente in dokumente vozila s katerim so se pripeljali. Če se informacije, ki smo jih dobili od oseb v vozilu in dokumenti ne ujemajo oziroma se podatki iz TOC in podatki, ki smo jih pridobili od oseb ne ujemajo, osebe naprosimo, da zapustijo vozilo. Voznik zadnji odide od vozila, še prej pa nam mora odpreti vsa vrata vozila, prtljažni prostor in pokrov motorja. Ves čas so pod nadzorstvom vodje postopka in dežurnega orožja / stražarja. Postavimo jih v vrsto najmanj 5m stran od vozila. Obrnjeni so v smeri dežurnega orožja / stražarja in sicer tako, da stražar, osebe iz vozila in vodja postopka niso v liniji ognja stražarja. Osebe iz vozila se tam nahajajo ves čas pregleda vozila. Preden pregledamo samo vozilo, opravimo še varnostni pregled z osebami, ki so se pripeljale z vozilom.

Osebe zapuščajo vozilo na način, da so s hrbtom obrnjene proti stražarju. Stražar ima orožje pripravljeno za uporabo in ga usmeri v osebe na način, ki ne vzbuja sovražnega namena. Ob najmanjšem sumu stražar napne / repetira orožje kot opozorilo.

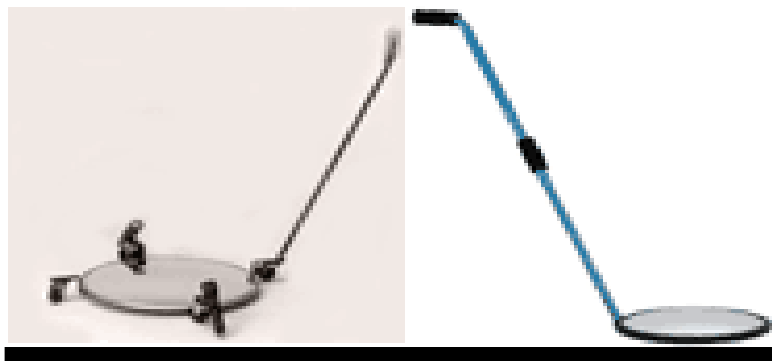
V primeru nevarnosti uporabe avtomobilov bomb je potrebno posvetiti posebno pozornost vozilom, v katerem se nahaja ena sama oseba.

Na kaj moramo biti pozorni, ko pregledujemo vozilo¹⁹:

1. Motorni predel – pregled vršimo iz enega proti drugemu delu motorja. Pozorni moramo biti na sumljive ali nove električne vodnike (morebitni vodniki za povezavo z bombo). Za pregled spodnjega dela vozila in delov, ki jih je težje pregledati uporabljamo ogledala za pregled vozil (na kolesčkih ali pa teleskopska).

¹⁹ Več o preiskavi različnih vrst vozil v ATP-3.4.1.1, str. 5-15 do 5-21

Slika 17: Primer ogledal za pregled spodnjega dela vozil (na kolesčkih in teleskopsko)

Vir: <http://www.safetycentral.com/surmir.html>

2. Potniški prostor – posebno pozornost je potrebno posvetiti ščitnikom proti sončnim žarkom in pa predelu vznikovega sedeža. Preiščemo še spodnje dele in naslonjala preostalih sedežov ali klopi v vozilu. Pod preprogami in med sedeži preverimo, da se tam ne nahajajo električni vodniki. Nazadnje preverimo še predale pod armaturno ploščo in na vratih ter poloco pod zadnjim vetrobranskim steklom.

Z rokami preverimo tudi zvočno izolacijo pod vsemi tapetami na vratih in stropu vozila.

Nikoli se ne dotikamo stikal ali sumljivih predmetov. Poklicati je potrebno strokovnike.

3. Prtljažni prostor – pregledamo rezervno kolo in prostor okoli njega ter vso prtljago in zavitke. Pozorni bodite na nedolžen izgled predmetov, kot so časopisni papir, ovojnice...
4. Šasija – pregledamo celotno šasijo, še posebno pa odbijače in pokrove koles. Za pregled uporabimo ogledala za pregled.

Pregledamo celoten tovor. Za pregled žita in vejevja se za prebadanje uporablja tanka kovinska palica. Vse kovčke, vreče in torbe je potrebno dvigniti in jih pregledati. Če pa tovor vsebuje cement, pesek ali zemljo pa je potrebno vozilo odpeljati v predel, kjer se ta tovor raztovori in pregleda.

Zaradi varnosti osebja mirovnih sil, pa lahko pregledamo tudi njihova vozila. V teh vozilih se lahko prevaža samo osebje mirovnih sil in pa osebe, ki imajo za to posebno dovoljenje. Osebe mirovnih sil v vozilu pa se kontrolira, če imajo na sebi ali v vozilu čelado in zaščitni / neprebojni jopič. Prav tako se preveri ali imajo okrog vratu obešeno matrikolo (osebna številka in krvna skupina) in pa osebno prvo pomoč (v našem primeru je to SK1A).

3.2.9 Pregled oseb

Pregled oseb lahko opravimo (ATP-3.4.1.1, str. 5-7):

- kadar osebe prostovoljno vstopajo v prostor, kjer je pregled pogoj za vstop;
- na kontoloni točki ali točki incidenta;
- kjer obstaja utemeljen sum, da oseba poseduje ukradene ali prepovedane predmete;
- ko je osebi vzeta prostost;
- kot preventiven ukrep, ko je oseba v priporu.

Pri pregledu oseb obstaja pravilo, da moško osebo pregleduje moški, žensko osebo pa ženska. Ponekod pa zahtevajo, da tudi osebo do dopolnjene starosti 14 let pregleduje ženska.

Tipi pregleda oseb:

- hiter pregled (v javnosti),
- podroben pregled (diskretnost pregleda).

3.2.9.1 *Hiter pregled osebe*²⁰

Izvajamo ga:

- kadar imamo opravka z velikim številom ljudi in detajlni pregled ni upravičen;
- kot predhodna faza podrobnega pregleda, kjer se zahteva takojšnje odkritje predmetov, s katerimi bi se lahko poškodovalo pregledovalca, osebo, katero se pregleduje ali druge osebe;
- kot predhodna faza podrobnega pregleda, kjer se zahteva takojšnje zavarovanje dokazov, ki bi se lahko odvrgli ali uničili.

Priporočljivo je, da se pregled izvaja v parih. Medtem, ko prvi izvaja pregled telesa osebe, drugi opazuje pregledovalca in osebo, ki se jo pregleduje.

Postopek:

- pregledovalec ne sme stati neposredno pred ali za osebo, ki se jo pregleduje. S tem se izogne, da bi ga oseba brcnila, udarila s kolenom ali z glavo;
- pregledovalec se ne sme zмести ali prestrašiti, zato se mora izogibati očesnega kontakta z osebo;
- opazovalec mora biti pozoren na neverbalno komunikacijo osebe (pretirano nervoznost ali pa na tihe geste preostalim...);

²⁰ ATP-3.4.1.1, str. 5-8 do 5-9.

- če se pri pregledu uporablja orožje, mora pregledovalec paziti, da ne pride v linijo ognja med stražarjem in osebo;
- oseba mora stati z razširjenimi nogami in rokami iztegnjenimi vstran. Roke mora imeti obrnjene navzven tako, da vidimo dlani. To pa ji deloma prepreči, da bi se z rokami odrinila od naslona (stene, vozila...) in nas napadla. Pri tem moramo paziti, da se na dlaneh in prstih ne poškoduje ali zbriše sledi z njih, zaradi morebitne kasnejše potrebe po odvzemu odtisa;
- postopek pregleda se izvede hitro in sistematično od glave navzdol do nog. Po eni strani telesa z rokami drsimo navzdol proti nogam, po drugi strani na navzgor proti glavi. Paziti moramo, da pokrijemo cel del telesa, hrbet in prsni koš. Posebno pozornost posvetimo predelu pasu, kjer bi oseba lahko skrivala orožje. Z rokami drsimo po predelih telesa, po zunanji strani obleke. Ne segamo za obleko, razen v primeru, da pod obleko zatipamo predmet, ki bi lahko bil orožje. Seganje z roko pod obleko bi se po slovenski zakonodaji lahko razumelo kot preiskavo osebe, kar pa po Zakonu o kazenskem postopku lahko izvajamo samo z odredbo preiskovalnega sodnika. Te nacionalne omejitve pa se lahko razvrednotijo z podpisom MOU ali SOFA. Posebno pozornost posvetimo lasišču, predelom okrog vratu, pod pazduho, predelu dimelj, hrbta in predelu okrog gležnjev;
- pregleduje se z rahlim drsenjem po obleki, ne pa s trepljanjem po osebi. Pregledovalec mora razviti občutek za značilne predmete, ki so pod obleko. Ude se pregleduje s palci obeh rok;
- vsako prtljago ali obleko, ki pripada osebi je potrebno pregledati s posebno previdnostjo;
- uporaba pripomočkov je lahko v pomoč, še posebno pri velikemu številu oseb, ki jih je potrebno pregledati.

3.2.9.2 Podroben pregled osebe²¹

Izvajamo ga:

- kadar obstaja utemeljen sum, da ima oseba v posesti prepovedane predmete;
- ko se zahteva visoka stopnja zaupnosti²², da oseba ne prenaša prepovedanih predmetov.

Uporablja se isti postopek kot pri hitrem pregledu osebe, poleg tega pa se doda še:

- preveri identiteto osebe in lastništvo prtljage in drugih predmetov;
- običajno se pregled izvaja na diskreten način in je odvisen od časa, ki ga imamo na razpolago in vrste suma;

²¹ ATP-3.4.1.1, str. 5-9 do 5-10.

²² Po mojem mnenju bi to točko lahko uvrstili v področja, kjer je potrebno vsako osebo pregledati, preden se ji dovoli vstop v zgradbo ali prostor.

- osebo se pozove, da izprazni vse žepa in da odloži vse predmete in listine, ki jih ima pri sebi;
- od osebe se lahko zahteva, da prostovoljno sleče določene dele oblačil ali odstrani določene predmete. To je priporočljivo posneti z video kamero. Na očeh njavnosti pa se običajni sleče samo vrhnje oblačilo, jakno in rokavice. Zahtevamo lahko odstranitev samo vrhnjih oblačil!!!;
- potrebno je biti pozoren na vse detajle, še posebno pa na šive na oblačilih, hlačni pas, pasove, ovratnike, zavihke na obleki, blazinice in manšete (na vseh predelih, kjer bi bili lahko skriti mali predmeti). Pozoren je potrebno biti na nogavice in čevlje. Če naletimo na medicinska oblačila, za pregled poklicemo medicinskega izvedenca;
- če ne vidimo kasnejše koristi od pogovora z osebo, najdenim predmetom ne poklanjamo posebne pozornosti. Zaradi tega dokumentov ne ločujemo med sabo in jih zlagamo izven dosega rok osebe.

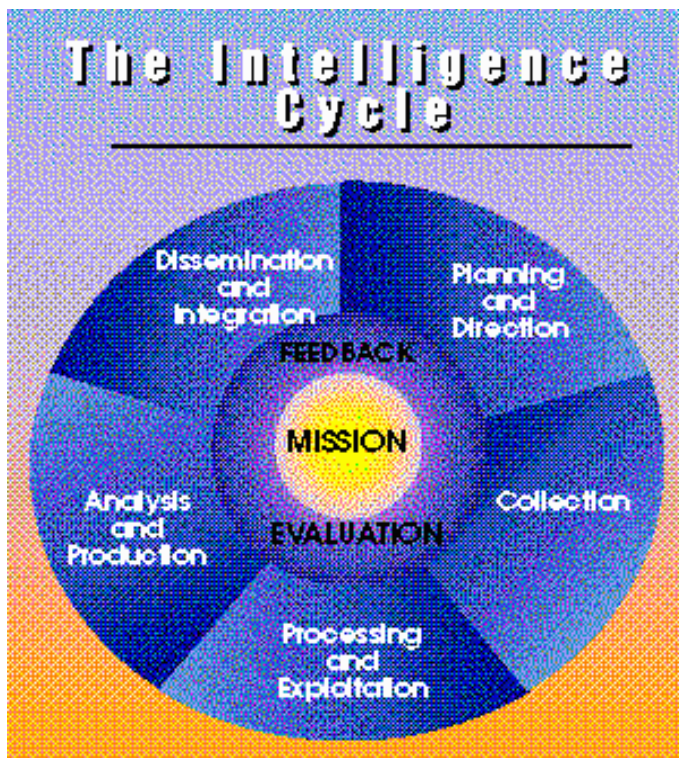
Za bolj podroben pregled – osebna preiskava²³ – velja poseben postopek in ga ne moremo uvrstiti med naštetata dva.

3.3 ZBIRANJE INFORMACIJ (INFO GATHERING)

Zanesljive informacije ob pravem času so v veliko pomoč poveljujočemu pri njegovem poveljevanju in odločanju. Z informacijami se določi razpoložенost in motiviranost udeležencev konflikta ali pa tudi celotnega prebivalstva na področju odgovornosti naše enote. Z njimi potrdimo ali ovržemo naše poznavanje ozadja spora v katerega bomo posegli.

²³ Osebna preiskava je preiskovalno dejanje za katerega slovenska zakonodaja določa, da moramo imeti pisno odredbo preiskovalnega sodnika. 4. odstavek 218. člena Zakona o kazenskem postopku določa, da »Policisti smejo brez odredbe o preiskavi in brez navzočnosti prič opraviti osebno preiskavo, ko izvršujejo sklep o privedbi ali ko komu vzamejo prostost, če je podan sum, da ima ta orožje za napad, ali sum, da bo odvrget, skril ali uničil predmete, ki mu jih je treba vzeti kot dokazilo v kazenskem postopku«.

Slika 18: Obveščevalni cikel

Vir: fas.org

Obveščevalni cikel je sestavljen iz:

- načrtovanja
- zbiranja
- procesiranja
- analiziranja
- integracije, povezovanja v celoto

Ta cikle poteka neprekinjeno in se ne zaključi z integracijo informacij, ampak se spet nadaljuje s ponovnim načrtovanjem.

Vrste obveščevalne dejavnosti (ATP-3.4.1.1, str. 4-2 do 4-3):

- HUMINT (obveščevalna dejavnost s pomočjo ljudi) - najbolj pomembne informacije in obveščevalne podatke se pridobi s fizičnim stikom z lokalnim prebivalstvom. Lahko jih pridobimo tudi iz CIMIC centrov ali pa od nevladnih organizacij, katere pa je potrebno jemati z rezervo. Kvaliteta in količina informacij je pogojena s kredibilnostjo vojaške enote, ki jo ima na nekem področju. Ta pa je pogojena z varnostjo, ki jo nudijo lokalnemu prebivalstvu in pa zmožnostjo razumevanja lokalnega jezika. Vsak pripadnik vojaških sil mora biti podučen, katere informacije so pomembne in iskane s strani nadrejenih in kako lahko ti vplivajo na celoten načrt.

- SIGINT (obveščevalna dejavnost s pomočjo nadzora zvez, signalov, frekvenc) – ta vrsta nadzora se izvaja kjerkoli imamo izvir elektromagnetnega sevanja, bodisi iz mobilnih telefonov ali radijev kakor tudi iz bojnih radijskih zvez. Uporablja pa se tudi za radijski nadzor eksplozivnih sredstev oziroma radarsko usmerjanje vodenih izstrelkov.
- IMINT (zračna obveščevalna dejavnost s pomočjo kamer, satelitov) – na zemlji je cela vrsta sistemov od preprostih kamer do dovršene in specializirane fotografske opreme, ki je neodvisna od aero (zračnega) snemanja.

V mirovni operaciji »Joint forge« in »Althea« je SV opravila ključno delo v zbiranju podatkov za poveljstvo SFOR in EUFOR. Poleg enot VP, ki so podatke zbiral od leta 1999 do začetka leta 2005, so podobno delo opravljali še pripadniki 10. MOTB. Poleg teh dveh enot pa smo imeli v omenjeni državi tudi Nacionalni obveščevalni center (v nadaljevanju: NIC), ki je zbrane podatke analiziral in posredoval zainteresiranim. Večino podatkov so enote zbrale med patroljiranjem po mestih, vaseh, nekaj pa tudi iz javnih medijev (časopisi, internet). Pri tem nam je bilo v veliko pomoč poznavanje lokalnega jezika in kulturnih navad, ker smo dolgo časa živeli v isti državi, Jugoslaviji. Seveda pa današnja mladina ne pozna več tega jezika, tako, da to ni nujno prednost za vse. Zaradi tega je zelo pomembna sestava patrolje, ki odide na delo. Sam sem bil na mojih treh dosedanjih misijah večinoma dobro sprejet med lokalnim prebivalstvom prav zaradi dobrega znanja jezika. Seveda pa vsi podatki in informacije, ki smo jih dobili pri svojem delu niso bili nujno dobri, ampak naše delo ni bilo, da jih ocenjujemo in ovrednotimo. To je bilo delo pomočnika za obveščevalne zadeve v poveljstvu Multinational specialized Unit (v nadaljevanju: MSU).

Pri tem bi poudaril posebej pomen usposabljanja pred odhodom na opravljanje naloge v tujini. Zelo malo poudarka ali pa skoraj nič se je polagalo na izobraževanju iz jezikov, ki jih govorijo v tej državi. Bilo pa je tudi premalo usposabljanja, kako pridobiti podatke od neke osebe. To niti ni lahko delo, če omenim, da sem sam največkrat pridobival podatke od izobraženih oseb v policiji, na mestni upravi ali političnih strankah. Velikokrat sem namreč imel probleme, da sem dobil uporabne podatke, ker so se spretno izogibali odgovorom. Seveda pa se tehnika izvajanja razgovora izpopolni z izkušnjami.

Viri obveščevalnih podatkov so (ATP-3.4.1.1, str. 4-3 do 4-4):

- mediji odprtega tipa – to je predvsem internet. Če so obveščevalni podatki uporabljeni v javno dobro in z občutkom, pa nam jih bodo najverjetneje posredovale civilne agencije.
- nadzorovanje in opazovanje– opazovanje in nadzorovanje lahko izvajajo posebne oziroma redne enote ali pa s tehničnimi sredstvi. Lahko pa se izvaja s kombinacijo vseh treh. Prav tako se lahko vodi prikrito nadzorovanje s centralno kontrolo. To sta stalna opazovalna točka in mobilne patrolje. Na trgu se širok spekter naprav za opazovanje in nadzorovanje. nekatere se lahko kupi na prostem trgu, druge pa so dostopne le specialnim silam.
- ovaduštvo oziroma poročevalstvo – če lokalno prebivalstvo nima zaupanja v varnostne sile ali pa varnosti ni mogoče zagotoviti je potrebno vzpostaviti direktni kanal pretoka informacij med lokalnim prebivalstvom in vojaškimi silami. Anonimni telefon in poštni predal nam zagotavljata anonimno poročanje. Pri tem pa je potrebno paziti, da operaterji ne izdajajo informacij.

- agenti in informatorji – nadzor in koordinacijo med njimi naj izvaja le posebej izurjena vojaška oseba.
- zasliševanje in pridobivanje povratnih informacij – se uporablja za pridobivanje informacij od uporne osebe, ki jo običajno izvajajo določene specialne agencije (službe). Pridobivanje povratnih informacij oziroma angleško »debriefing« je način, ki pomeni, da pridobimo informacije od osebe, ki nam jih hoče sama posredovati ali pa jih je voljna posredovati. To so predvsem emigranti, ki poznajo situacijo.
- zasežen material – predvsem dokumenti in oprema lahko potrdijo določen vir informacij. Zaradi tega morajo vse vojaške osebe zavedati pomena teh zaseženih sredstev.

3.4 PATRULJIRANJE (PATROLLING)

Namen (Nordcaps, str. 55):

- nadzorovanje mrtvih prostorov, ki jih nadzorne točke in kontrolne točke ne pokrivajo,
- preiskava različnih incidentov,
- razkazovanje prisotnosti mirovnih sil celotnemu prebivalstvu,
- zbiranje informacij,
- dajanje svobode mirovnim silam pri njihovem premikanju z namenom izogibanja statičnega razvijanja (v nekaterih operacijah).

Vrste patrulj (Nordcaps, str. 56):

- rutinske patrulje,
- nepremične patrulje (zaseda),
- mejne patrulje,
- protioostrorelske patrulje,
- izvidniške patrulje,
- patrulje z namenom iskanja,
- patrulje za nadzor spoštovanja policijske ure,
- patrulje za iskanje min in bomb,
- patrulje dolgega dosega,
- patrulje za posredovanje (intervencijske patrulje),
- okrepitevene patrulje,
- motorizirane in mehanizirane patrulje,
- patrulje z letali ali čolni,
- družbene patrulje²⁴.

²⁴ Njihova osnovna naloga je pomešati se med prebivalstvo in od njih pridobiti podatke (HUMINT)

Patrulje se lahko izvajajo kot (Nordcaps, str. 56):

- peš patrulje,
- patrulje z vozili,
- patrulje s helikopterji,
- na druge načine.

Oprema (Nordcaps, str. 64 in 75 – 78):

- a) osnovna oprema:
 - osebno rožje,
 - uniforma,
 - identifikacijska kartica,
 - osebna prva pomoč (SK1A),
 - radijska zveza z pripadajočimi frekvencami in kodnimi besedami,
 - zadostna količina pitne vode.
- b) dodatna oprema – se razlikuje glede na vrsto patrulje²⁵

Elementi patrulje (FM 7-8, str. 3-2):

- poveljniška skupina – PV, VPČ, vezist, čelni izvidnik in čelni izvidnik – vezist. Lahko pa se jih pridoda še kateri koli element, za katerega PV misli, da ga morata on ali VPČ imeti pod neposredno kontrolo;
- skupina bolničarjev in nosačev;
- skupina za nadzor nad vojnimi ujetniki;
- element za zavarovanje – zavaruje območje od takrat, ko se konča poveljniško izvidovanje do takrat, ko se enota razvrsti za nalogo;
- zapisovalec informacij – njegova naloga je zapisovanje vseh podatkov, ki jih patrulja zbere med patuljiranjem;
- navigator – pomaga pri navigaciji in skrbi, da vodja ognjene skupine ostane na pravilni smeri. Navodila navigatorju morajo obsegati začetek in nadaljne azimute. PV določi še nadomestnega navigatorja;
- števec korakov - šteje in vzdržuje pravilno število korakov. PV določi na kolikšno število korakov mu mora števec poročati.

Izvidniška patrulja poleg osnovnih elementov patrulje vsebuje še (FM 7-8, str. 3-11):

- izvidniška skupina – izviduje objekt naloge, potem, ko je skupina za zavarovanje (zaščito) na mestu. Običajno je sestavljena iz dveh parov (štirje vojaki);

²⁵ Več o dodatni opremi v Nordcaps, str. 75 – 78.

- izvidniško – zaščitna skupina – običajno se jih uporabi v območju izvidovanja, lahko pa tudi v primerih, ko iz praktičnih razlogov ni pametno ločiti odgovornosti za izvidovanje in zaščito.

Bojna patrolja poleg osnovnih elementov patrolje vsebuje še (FM 7-8, str. 3-19):

- napadni element - zavzame in zavaruje cilje ter varuje posebne skupine, ki opravljajo naloge na teh ciljeh;
- element zavarovanja - nudi zavarovanje na nevarnih področjih, zavaruje zbirno točko, zavaruje umik ostalega moštva ob opravljeni nalogi na cilju. Zavarovanje je lahko razdeljeno še na posamezne skupine, vsaka s svojim delom naloge;
- ognjena podpora - nudi direktno ognjeno podporo in lahko tudi nadzira indirektno ognjeno podporo;
- skupina za odstranitev ovir - odstrani nasprotnikove ovire, če je potrebno;
- minerska skupina – postavijo in aktivirajo eksplozivna polnjennja na nasprotnikovih vozilih, opremi, stavbah;
- skupina za preiskavo – napadni element lahko vsebuje par ali dva para vojakov za preiskavo bunkerjev, stavb, tunelov na cilju. Lahko pa pregledujejo tudi cilj ali cono ubijanja za primer žrtev, dokumentov in opreme.

3.4.1 Izvedba patrolje²⁶

Izvedba je sestavljena iz treh faz:

- načrtovanje, priprava, urjenje in informiranje;
- izvedba;
- dajanje povratnih informacij in poročanje.

3.4.1.1 Informiranje patrolje

Pred odhodom na nalogo mora biti celotno moštvo patrolje popolnoma informirano. Seznanjeni morajo biti z vsemi dogodki in reakcijami v različnih primerih. Dajanje navodil naj vključuje:

- nalogo;
- splošno situacijo na območju, posebnih dogodkih, na katere je potrebno paziti in poročilih predhodnih patrolj. Pridobiti je potrebno sveže informacije, ki vključujejo tudi ovire;
- patrolje ali dejavnosti mirovnih enot na katere je potrebno paziti, trase najbližjih patrolj mirovnih enot, nočna streljanja...
- lokalne pravila, ki jih uporablja prebivalstvo ali lokalne oblasti na našem območju;
- maršruto patrolje;

²⁶ Nordcaps, str. 64 - 67

- način, kako obvestiti zaobidene enote in nadzorne točke;
- čas odhoda, čas prihoda na različne cilje, kdaj je najkasnejši čas vrnitve v bazo. Kodne besede za komuniciranje in nevarnost;
- proceduro za MEDEVAC;
- prognozo vremena;
- kdaj in kje bo potekalo informiranje vodje patrulje nadrejenim;
- vprašanja.

Naloga mora biti enostavno razumljiva. Vsak pripadnik patrulje mora biti popolnoma informiran, včasih pa je tudi potrebno uriti različne situacije do katerih lahko pride med patruljiranjem. Vsak pripadnik mora biti pripravljen, da prevzame nalogo vodje patrulje.

3.4.1.2 Patruljiranje

Med patruljiranjem je pomembno, da patrulja:

- deluje skladno z načrtom patrulje. V nasprotnem primeru je lahko ogrožen uspeh patrulje;
- zapišejo opažanja opazovanja na papir in se ne zanašajo na spomin, narišemo skice videnega. Če je možno in ni ogroženo delovanje patrulje, lahko uporabimo video kamero za verodostojnost;
- zaustaviti se v primeru, ko se ugotavlja identiteta patrulje. Vsakršno oviranje dela patrulje nemudoma sporoči po radijski zvezi nadrejenemu poveljstvu in čaka na navodila;
- vzdržuje radijsko zvezo z matično bazo in kjer je primerno še z višjim poveljstvom ter sosedi. Obveščati jih je potrebno o napredku patrulje. Če mora patrulja iz taktičnih razlogov zmanjšati uporabo radijske zveze, patrulja sporoča samo, ko doseže v naprej določene točke za poročanje. Običajno se uporablja kratke kodne besede;
- zabeleži vse spremembe v razporeditvah oboroženih sil obeh strani, še posebno v primeru, da so bile pozicije osvojene ali na novo izkopane oziroma vzpostavljena začasna letališča;
- zagotavlja varovanje zemljevidov, dokumentov in opreme patrulje. Teh stvari ne sme predajati nikomur, razen v primeru, da ji je tako ukazano s strani višjega poveljstva mirovnih enot;
- beleži vse spremembe v okolju ali civilnih aktivnostih, npr. zakaj kmetje ne orjejo ali žanjejo polj v primernem letnem času in kjer so to predhodno počeli. Vsaka sprememba v navadah civilnega prebivalstva lahko označuje napetost in napove obnovitev sovražnosti;
- opusti razhajanja od prvotnega načrta patrulje z namenom, da razišče nenačrtovane incidente ali dogodke brez vnaprejšnje odobritve poveljstva čete ali bataljona. Razhajanja lahko privedejo do situacije, da patrulja ne bo mogla izvršiti naloge. Običajno je boljše, da nove ugotovitve naše patrulje nnaši trasi razišče namensko sestavljena patrulja.

3.4.1.3 Dajanje povratnih informacij in poročanje

Ob povratku v bazo mora patrolja:

- podati povratne informacije TOC in obveščevalnem oddelku;
- pripraviti natančno pisno poročilo s skicami, fotografijami in diagrami;
- preveriti vozila in opremo, ki so jo uporabljali na patrolji in javiti vsakršno poškodovanje ali izgubo;
- oceno po izvršeni nalogi.

3.4.2 Patrolje z vozili²⁷

Kdaj se uporabljajo (Nordcaps, str. 57)?

- v primeru pomankanja žive sile (vojakov),
- če nadzorujemo veliko območje,
- je edina omejitev svoboda gibanja,
- ko je pomembna hitrost²⁸,
- če je potrebno s sabo peljati veliko količino opreme ali težko opremo.

Patrulje z vozili imajo v primerjavi s peš patroljami očitne prednosti, kot so (Nordcaps, str. 57):

- omogoča večjo mobilnost in doseg patroljiranja preko razgibanega terena;
- hitreje pokrije maršruto, ker omogoča umeščanje večjega števila patrolj v kratkem času;
- hitreje se identificira skozi označbe na vozilih kakor peš patrolja;
- omogoča prenašanje dovršene radijske opreme, kar nam nudi daljše daljave oddajanja, čistejše in bolj taščiten komunikacijske povezave ter bolj zanesljiv sistem poročanja;
- lokalnem prebivalstvu oddaja viden dokaz o prisotnosti mirovnih sil;
- omogoča namestitve večjega števila reflektorjev na vozila v primeru opazovanja v nočnem času.

Uporaba oklepnega transporterja ali tanka v taki patrolji izboljša varnost celotne patrolje. Običajno pa imajo nameščene boljše opazovalne naprave kakor običajno vozilo, so pa tudi bolj mobilne po razgibanem terenu.

Seveda pa imajo patrolje z vozili tudi svoje omejitve, ki so največkrat vezane na dokaj ravno podlago. Zaradi tega ne morejo doseči vsakega kotička kakor to lahko peš patrolja. Pri tem pa je omejeno pridobivanje informacij, saj je patrolja z vozili manj v kontaktu s prebivalstvom kot pa peš patrolja.

²⁷ Nordcaps, str. 57 - 58

²⁸ Predvsem reakcijske sile (QRF) s helikopterji

3.4.3 Peš patrulje²⁹

Formacije peš patrulj v premikanju in tvorjenju ognjene skupine se podrobno opisane v priročniku za pehoto³⁰, zato se v tem poglavju ne bomo s tem ukvarjali, ker gre za dokaj osnovne stvari in jih je potrebno izuriti v začetni fazi usposabljanja.

Omejitve v primerjavi s patruljami z vozili (Nordcaps, str. 58):

- brez zaščite,
- omejena fleksibilnost glede na pogoje naloge,
- omejen operativni doseg glede na pogoje razdalje in trajanja,
- manj zanesljiva in krajša zmožnost radijske komunikacije z lažjo prenosno opremo v primerjavi z opremo nameščeno v vozilih.

Vozila so lahko označena na preprost način in oddajajo svojo identiteto medtem, ko peš patrulje običajno prenašajo razločevalen / značilen simbol, ki je viden s primerne razdalje. Simbol je običajno zastava, prapor ali plakat, nosi pa ga pripadnik patrulje v formaciji, s katere je najbolj viden. S tem se izognejo napačni identiteti in preprečijo, da bi zaradi tega streljali na njih.

Peš patrulje omogočajo bolj pristen kontakt z lokalnim prebivalstvom kakor patrulje z vozili, zato ostaja temeljna zahteva v izvajanju mirovnih operacij.

Britanska vojska je na podlagi izkušenj iz bojevanja na Irskem razvila sistem multiple pri patruljiranju. Celoten vod je razdelila na dva enakopravna dela. Prvem delu poveljuje poveljnik voda, drugemu pa vodni podčastnik. Vsak del je bil sestavljen iz treh skupin, in sicer iz skupine za zavarovanje, skupine za motenje in glavne skupine. Vse skupine se medsebojno krijejo in opazujejo. Skupine se v opravljanju nalog medsebojno menjajo, tako, da skupina za zavarovanje predide v glavno skupino, itd. Medtem, ko glavna skupina opravlja določeno nalogo, se skupina za zavarovanje nahaja v kritju in nadzoruje delo glavne skupine in jih varuje pred morebitnim napadom. Ta skupina ne sme biti predhodno odkrita, ker potem ne bi več bila prikrita. Skupina za motenje pa se ukvarja z morebitnimi civili ali drugimi zainteresiranimi osebami, to mesto pa mora biti primerno oddaljeno od mesta, kjer se nahaja glavna skupina. Pomembno je, da se prvi in drugi del voda ne nahajata preblizu skupaj, ker jih nasprotnik lažje nadzoruje in s tem sistem multiple ne pride do izraza³¹.

3.4.4 V urbanem okolju (Urban environment)

Peš patrulje imajo v naseljenem območju veliko prednost pred ostalimi, ker pridejo na ta način v kontakt s prebivalstvom. Dober in pristen kontakt z njimi pa nam v končnem pogledu prinese uporabne informacije. Seveda pa vse informacije niso verodostojne, saj so lahko plod domišljije, napačnega razumevanja prebivalstva ali pa posledica njihovega trpljenja.

²⁹ Nordcaps, str. 58 – 59.

³⁰ FM-7-8, str. 2-38 do 2-46.

³¹ Op. avt.

Pomembno za nas je dejstvo, da nismo mi tisti, ki bi selekcionirali pridobljene informacije in jih zavrgli, ker se nam zdijo napačne. Vse informacije pridobljene zavedemo v poročilu patrolje ob koncu naloge. Služba analitike v S-2 bo pridobljene informacije primerjala z informacijami z drugih virov in jih zavrgla kot napačne ali pa s tem dobila potrditev, da gre za uporabno informacijo – torej podatek.

3.5 CIVILNO – VOJAŠKO SODELOVANJE (CIMIC)

»Civilno-vojaško sodelovanje so viri in aktivnosti, ki podpirajo odnose med poveljniki in civilnimi ter vojaškimi organi oblasti in civilnim prebivalstvom v območju, kjer delujejo ali bodo delovale enote Slovenske vojske. Vključujejo tudi sodelovanje z nevladnimi in mednarodnimi organizacijami. Uspešno civilno-vojaško sodelovanje krepi bojno moralo ter prinaša taktične prednosti« (Vojaška doktrina, 2006, str. 70).

Osnovni namen osnovanja CIMIC je povečanje kredibilnosti mirovnih operacij, promoviranje sodelovanja in doseganje mišljenja pri sprtih si straneh, da njihovi interesi tičijo v miru. Pri tem pa je potrebno spoštovati osnovna načela (Nordcaps, str. 81):

- enota se mora osredotočiti na njeno primarno nalogo, ne sme pa se uporabljati za druge namene, katera bi lahko slabo vplivala na izvršitev osnovne naloge;
- enota, ki podpira nevojaške organizacije, s civilno-vojaškimi operacijami, mora uporabljati vojaško taktiko in metode;
- naloge s civilnim značajem, ki jih rešujejo vojaške enote morajo biti odobrene s strani nadrejenega poveljnika, njegove odločitve pa se morajo nanašati na glavni namen operacije.

Kako poteka samo zbiranje podatkov in usmerjanje sodelovanja; skozi ves čas poteka na taktični ravni proces zbiranja informacij. Na ravni bataljona sta sektorja S2 in S5 zadolžena za sodelovanje in koordinacijo s civilnimi organizacijami. Ta dva sektorja zbirata informacije z območja odgovornosti bataljona in jih vstavljata v bazo podatkov, katere pa CIMIC oziroma bataljon uporablja za analiziranje napredka skozi daljše časovno obdobje. Podatke pa pridobivata tudi od drugih vojaških enot oziroma drugih virov informacij. S temi podatki pa morajo biti »na tekočem« enote, ki pošiljajo patrolje na teren. Na podlagi zbranih podatkov S2 in S5 izdaja operativi – S3 – zbirko vprašanj. Te pa načelnik štaba ali poveljnik enote dodelita v obdelavo podrejenim enotam. Podrejene enote bodo s pomočjo patrolj oziroma častnikov za povezavo na terenu zbrale potrebne informacije (Nordcaps, str. 82 – 83).

Projekti CIMIC-a in podpora lokalni skupnosti lahko potekata neodvisno od vojaških enot, navadno pa poteka v kombinaciji ter s podporo civilnih agencij. Pokrivajo lahko širok spekter dejavnosti znotraj lokalne skupnosti. Če to situacija dopušča so lahko vodene s strani lokalnih oblasti.

Najbolj običajne naloge CIMIC-a (Nordcaps, str. 83 – 86):

- ponovna naselitev prebivalstva – pred ponovno naselitvijo so pomembna pogajanja med vsemi udeleženimi stranmi. To izvaja vodilna organizacija UN, ki analizira trenutno situacijo na terenu ter v skladu s tem izvede ustrezne ukrepe. V okviru varnostnih zadev

pa lahko vojaška enota podpira vodilno organizacijo UN-a. Te varnostne zadeve pa zajemajo:

- o helikoptersko pomoč z namenom lociranja beguncev ali razseljenih oseb na težje dosegljivih področjih;
- o čiščenje prometnic (minsko), da bi lahko prišli do beguncev;
- o transport beguncev ali razseljenih oseb do begunskih kampov;
- o razdelitev hrane in potrebščin beguncem;

Ko so se zadeve stabilizirale pa se lahko prične ponovna naselitev prebivalstva, ki je razdeljeno v tri faze:

- o izvidovanje (ogled) hiš – z namenom spremstva oziroma čiščenja minskih polj;
- o čiščenje hiš;
- o omogočanje stalnega prebivanja.

- masovna grobišča – odkrivanje in delo z njimi je v pristojnosti mednarodne policijske enote oziroma druge namensko zadolžene organizacije. Pri tem pa vojaške enote pomagajo pri zavarovanju masovnega grobišča v primeru da bi prišlo do izgrediv ali motenja. Sektor S3 analizira nalogo, ki je sestavljena iz:

- o značilnosti terena (če zahteva posebne zahteve);
- o situacija prebivalstva (verski problemi, ...);
- o točka srečanja s civilnim prebivalstvom na področju izkopavanja;
- o obseg naloge;
- o predviden čas za rešitev naloge;
- o potrebna oprema in sredstva;
- o ali potrebujemo MEDEVAC / HELIVAC;
- o sestava enote za nalogo;
- o sodelovanje z morebitnimi enotami na območju izkopavanja;
- o varnostne zadeve;
- o zmožnost radijske povezave s področja izkopavanja.

Poveljnik enote na prizorišču bo sodeloval s civilnim predstavnikom in razjasnil določene stvari, kot so:

- o organizacijo enote in sredstev;
- o odgovornost med vojaško enoto in civilnimi organizacijami;
- o zavarovanje območja izkopavanja.

Običajna naloga vojaške enote je zavarovanje območja izkopavanja. Obseg zavarovanja pa lahko obsega naslednje naloge:

- o blokada dohodnih cestnih komunikacij z vzpostavitvijo mobilnih kontrolnih točk;
- o peš-patroljiranje okrog območja izkopavanja z namenom preprečitve, da bi kdo peš vstopil v območje;
- o zavarovanje območja z bodečo žico, če se bo naloga opravljala daljši čas.

Če so zahtevane še enote za razminiranje, pa tudi:

- o vsem sodelujočim predstaviti področje razminiranja v katerega ne sme vstopiti nihče, ki ni iz enote za razminiranje;

- razminiranje mora biti vodeno v sodelovanju s forenziki, ki morajo zavarovati ključne dokaze za kasnejšo sodno preiskavo.
- izmenjava ujetnikov – naloga vojaških enot je zavarovanje območja izmenjave ujetnikov. Predhodno pa se lahko pošlje na to območje izvidniške enote, da lahko potrdijo / ovržejo varno izmenjavo ujetnikov.

Poleg naštetih nalog pa lahko izvajajo tudi naloge z omejenim časom trajanja:

- civilna uprava – če ta ne obstaja,
- izobraževanje,
- poljedelstvo in prehrana,
- nadzor lastnine,
- javna dela in pripomočki,
- kulturne (prosvetne) aktivnosti.

K boljšemu rezultatu sodelovanja med vojsko in civilnimi subjekti pa naj bi pripomogla tudi naslednja dejstva, o katerih je potrebno razmisliti:

- potrebno je ustanoviti CIMIC center za lokalno prebivalstvo, civilne agencije, nevladne organizacije in vojsko;
- skleniti je potrebno MOU med organizacijami v kateri so določene dolžnosti in naloge vsake organizacije posebej;
- svetovanje in usklajevanje;
- namestitve osebja;
- izmenjava opreme za sodelovanje in komunikacijo.

3.5.1 Sodelovanje z mediji

Novinarji imajo težko in nevarno delo. Njihov namen je pridobiti čim boljšo zgodbo pred drugimi novinarji za čim zgodnejšo izdajo.

Osnovna načela dela z mediji so (ATP-3.4.1.1, str. 3-2 do 3-3):

- svoboda medijev – ni dovoljeno nepotrebno zadrževanje novinarjev pri njihovem delu, razen v primeru nevarnosti;
- pravice medijev – če ni v nasprotju z zakoni ima novinar pravico, da govori z vsakim, obišče in fotografira karkoli želi. Ta pravica pa mu tudi ne pripada, kadar želi vstopiti v prepovedana področja, škoduje operaciji ali pa ogrozi življenje;
- dostop medijev do vojaškega osebja – mora biti v skladu z predhodnimi navodili nadrejenega poveljstva;
- akreditacija – imeti jo mora vsak predstavnik medija in tudi nositi s sabo;
- transparentnost – odprto in neodvisno poročanje;
- sodelovanje – poveljujoči morajo imeti informacije o morebitnem povečanju interesa medijev;

- kvalitetno delo –častniki, ki so dobro seznanjeni z delom enote lahko pomagajo medijem pri njihovem delu.

Medijem je prepovedano (ATP-3.4.1.1, str. 3-3):

- brez odobritve poveljujočega ne smejo stopiti v vojaško področje;
- brez odobritve pristojnega za odnose z mediji, ne smejo pristopiti k intervjuju. Takega se opozori, da naj se obrne na častnika zadolženega za odnose z javnostmi;
- novinar ne sme brez odobritve fotografirati osebja, opreme in lastnine vojaške enote;
- če poveljujoči na kraju ugotovi, da novinar ogroža varnost pa sam tega ne more rešiti, pokliče na kraj policijo;
- poročevalec se ne sme izpostavljati nevarnosti v nasprotju z navodili varnostnih sil. Če ga s prepričevanji ni mogoče prepričati, se ga pred pričami jasno opozori na posledice dejanj in da s tem prevzema vse odgovornosti za svoja dejanja;
- načeloma ni dovoljeno dajati prednosti medijem, če pa to situacija dopušča pa lahko poveljujoči stori to odstopanje od norme.

Relevantne informacije medijem poda predstavnik za odnose z javnostmi – mediji oziroma oseba, ki je za to pooblaščen. Če pa hoče pripadnik vojaške enote podati informacijo medijem, pa mora predhodno pridobiti soglasje predstavnika vojaške enote za odnose z javnostmi.

Preden odgovorimo na vprašanje novinarjev, storimo naslednje:

- vprašajmo se ali smo prava oseba za dajanje informacij in katere informacije lahko izdamo?
- ali je informacija, ki jo podajamo točna ali pa je samo govorica?

Ko smo na predhodna vprašanja dobili pozitiven odgovor, se držimo naslednjih pravil pri komuniciranju z mediji:

- ne hitimo z odgovorom, predhodno dobro razmislimo kaj bomo povedali;
- pri odgovorih bodimo odkriti in vljudni, morebitne napake ne priznamo, bodimo točni;
- če na vprašanja ne moremo odgovoriti jih prenesimo na predstavnika za odnose z javnostmi;
- podaš podatke o svoji nalogi (zavarovanje baze, ohranjanje miru...);
- bodi medijem v pomoč pri njihovem delu;
- prepovedano in neprofesionalno je komentiranje ukazov v javnosti
- pri komuniciranju moramo biti profesionalni, umerjeni in imeti pozitiven pogled;
- preden odgovoriš na nejasno postavljeno vprašanje, ga najprej razjasni.

Nepravilno je:

- podajanje izjav brez predhodne odobritve predstavnika za odnose z javnostmi;
- ne dotikaj se kamer, prav tako jih ne odvezujemo;
- podajanje neuradnih izjav;
- izogibaj se besed »brez komentarja« in odgovorov z besedama »da ali ne«;

- ne uporablja se vojaškega žargona.

Če imamo kakršnekoli dvome v legalnost naših izjav oziroma novinarjev, podamo naslednje izjave:

- mi smo tu da pomagamo zagotoviti mir na tem območju;
- mi ne podpiramo nobene strani, tu smo da zagotovimo implementacijo mirovnega sporazuma.

Prepovedano je podajanje kakršnih koli izjav in komentarjev v zvezi z:

- obveščevalnimi dejavnostmi,
- zakonih vlade,
- premikih VIP oseb,
- bodočih delovanjih ali premikih,
- nevojaških aktivnostih,
- trenutnih aktivnostih zoper kriminal,
- specialnih silah.

3.6 RAVNANJE Z MINAMI IN EKSPLOZIVNIMI NAPRAVAMI (MINE AWARENESS)

Namen urjenja in usposabljanja ravnanja z minami in neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi (v nadaljevanju: UXO) je, da se enote zavedajo nevarnosti, znajo prepoznati mine in UXO in kako ravnati, ko jih najdejo oziroma sumijo da so nastavljene in ko se znajdejo v nevarnosti.

Zelo pomembno je, da pred vsako nalogo na misiji pregledamo mapo minskih polj, ki jih dobimo pri operativcu naše enote, ta pa od nadrejenega. Za delo in informiranje o minskih poljih je zadolžena pristojna služba poveljstva misije – v Bosni in Hercegovini (v nadaljevanju: BiH) je to bil to urad Mine information and coordination cell (v nadaljevanju: MICC) in pa področni urad Mine action centre (v nadaljevanju: MAC) Sarajevo. Seveda pa določen problem nastane, ker za določeno področje patroljiranja ali zbiranja informacij rabiš več različnih listov map. Ker pa je bilo naše delo vezano na različna področja BiH je to pomenilo, da smo rabili za vsako vozilo najmanj eno barvno mapo hkratno, največkrat pa vsaj dve. Po mojih informacijah mapa minskih polj ni zastonj, saj naj bi v stala 5 Evrov. Zaradi tega smo največkrat dobili črno-belo kopijo take mape. Iz nje pa se največkrat ni dalo dovolj točno razbrati odtenkov barv. Tukaj pa je zelo pomembno vlogo igrala priprava na delo pred vsakim delovnim dnem.

Na mapi ocenitve minskih polj³² (v nadaljevanju = mapa minskih polj - glej Prilogo 1) so vrisana znana mesta minskih polj in UXO :

- mesta incidentov, ki so se zgodili z eksplozijo mine ali UXO – na mapi vrisano z rumenimi znakom, ki simbolizira eksplozijo;
- mesta, kjer so bila odkrita minska polja – na mapi vrisano z rdečimi pikami;
- mesto, kjer je celotno področje minirano – na mapi označeno z rdečim neprekinjenim linijskim znakom;
- mesta, za katera se sumi, da je celotno področje minirano – na mapi označeno z rdečim prekinjenim linijskim znakom;
- mesta, kjer je celotno področje razminirano – na mapi označeno z temno modrim / črnim neprekinjenim linijskim znakom;
- mesta, kjer je celotno področje pregledano s strani Explosive ordnance disposal (v nadaljevanju: EOD) enot – na mapi označeno s svetlo modrim linijskim znakom;
- mesta, kjer so bile najdene in izkopane mine – na mapi označeno z zeleno piko;
- mesta, kjer je celotno področje minirano in so bile izkopane posamezne mine – na mapi označeno z zelenim neprekinjenim linijskim znakom;
- mesta očiščenih minskih polj – na mapi vrisana z modrimi pikami;
- mesta, kjer se domneva, da bi lahko bila minska polja – označena isto kot mesta minskih polj.

Opozarjam pa na dejstvo, ki je napisano pod mapo v dveh mednarodnih jezikih in jeziku gostitelja, da so simboli in liki vrisani približno in ne točno. To pomeni, da ni nujno tam minsko polje, kjer je vrisan simbol, lahko je tudi drugje v bližini. Na koncu pa je omenjen podatek, da je do takrat bilo odkrito samo 60% minskih polj, kar pa je ocena, ki temelji na različnih dejavnikih.

Vrste naprav (ATP-3.4.1.1, str. 6-14):

- naprave, ki jih je odvrigel človek,
- naprave izdelane z namenom,
- protipehotne mine,
- protitankovske mine,
- improvizirane mine – IED's oziroma Booby traps (izraz za improvizirane mine),
- zažigalne naprave,
- improvizirana orožja (vključujoč kemične in biološke naprave).

Mesta, kjer lahko najdemo UXO:

- razmejitvene linije med sprtimi stranmi,
 - razpuščeni objekti,
 - strateška področja,
 - vojaške ustanove,
-

³² Mine threat assesement map

- stare nadzorne točke,
- privatna lastnina (stavbe, zemljišče),
- ceste in makadamske ceste,
- gozdu in sadovnjakih.

Poudariti je potrebno, da ko naletimo na minsko polje oziroma najdemo eksplozivno napravo z njo ne delamo nič. Za odstranitev minskih polj ali eksplozivnih naprav so odgovorne enote EOD.

Slika 19: Uničen oklepni transporter Francoske vojske v Bosni in Hercegovini

Vir:14. inženirski bataljon

Splošna znamenja o prisotnosti UXO:

- opozorilne table MINE/UXO
- jame in kraterji eksplozij
- odvržena embalaža
- potezne žice ali kabli
- zanemarjena polja
- zapuščene steze, ceste in poti
- zapuščene stavbe
- obnašanje prebivalcev
- »neobičajni videz« zemljišča oziroma neobičajno zemljišče .

Slika 20: Označevanje min in UXO

Vir: 14. inženirski bataljon

Kako je označeno področje ali mesto, kjer je zaznana prisotnost min ali UXO? To je storjeno na dva načina:

1. s formacijskimi sredstvi, kot so:
 - a. opozorilne table »MINE, MINIRANO« ali »DANGER, MINES« ali »MINE, ter enak napis v gostiteljevem jeziku«;
 - b. trakovi na katerih je enak napis;
2. z improviziranimi sredstvi, kot so:
 - a. kamenje, ki je naloženo v piramido, zloženo okrog mine ali UXO oziroma kamenje, ki je naloženo na kup;
 - b. palicami, ki so na sredini prekrizane in so podobne »Španskemu jezdecu«;
 - c. plastenkami ali pločevinkami, ki so nataknjene na kole ali palice;
 - d. trakovi, ki visijo z vej.

3.6.1 Postopki ob incidentu

Če smo udeleženi v incident z UXO sredstvi, ne smemo (ATP-3.4.1.1, str. 6-17):

- se dotikati ali približati UXO napravi;
- predvidevati, da je ob eksploziji UXO naprave območje varno, ker je lahko nastavljeno še kako sredstvo;
- dovoliti pristopa, dokler osebje EOD enote razglasi območje za varno;

- siliti osebja EOD enote da naj pohitijo z delom;
- dovoliti medijem, da ovirajo delo EOD osebja;
- izdati podatkov o osebi EOD in dovoliti fotografiranje, ki bi lahko izdalo njegovo identiteto;
- govoriti o izdelavi naprave;
- izdati razlogov zakaj se naprava ni aktivirala, če je to značilno;
- izdati tehniko postopka razminiranja / razgradnje naprave.

Procedura, ki je obvezna, kadar najdemo UXO napravo (nismo na minskem polju) – imenovana tudi 4 C's:

- potrdimo domnevo (angleško= Confirm) – preden poročamo o dogodku, ga moramo potrditi, kar pomeni, da moramo biti prepričani, da gre za UXO napravo. Te informacije pa največkrat dobimo iz preverjenih virov ali pa napravo vidimo, ker ni eksplodirala.
- izpraznimo območje (angleško = Clear) – izpraznimo celotno območje najdbe ali incidenta, kolikor je to potrebno (glej tabelo spodaj). Pomeni, da morebitno prebivalstvo odpeljemo izven območja, ki je označeno z trakom.
- zavarovanje območja (angleško = Cordon) – območje zavarujemo z trakom in živo silo.
- nadzorujemo območje (angleško = Control) – preprečujemo dostop nepooblaščenim v območje najdbe UXO sredstev.

Gibanje po terenu, za katerega sumimo, da je lahko minirano (ATP-3.4.1.1, str. 6-23):

- bodite pozorni na nevarnost in na nevarne naravne ali umetne objekte, ki štrlijo iz mesta;
- če opaziš mino, znamenje ali sumljiv objekt sledi »postopkom ob«;
- nikoli se ne gibaj izven očitnega zemljišča / poti brez, da bi opravil pregled. Opraviti je potrebno minimalno izvidovanje zemljišča pred premikom;
- v primeru žrtev postopajte v skladu z »postopki ob«;
- v primeru utrujenosti bodite še posebej previdni;
- nikoli ne vlecite ohlapne vrvice, prav tako ne režite kakršne koli vrvice ne glede na to ali je napeta oziroma ohlapna. Ne dotikajte se je, pričakujte vkopane mine;
- če hodite peš, ne zapuščajte trde podlage, če pa že, sledite predhodniku;
- z vozilom vozite po sredini ceste oziroma poti;
- izogibajte se obračanju na uvozih oziroma na področjih, ki niso bila preverjena o prisotnosti min;
- ob zaustavljanju ostanite na cesti;
- na neutrjenih cestah ne zaupajte starim sledovom avtomobilskih koles, ker so bila lahko minirana po prehodu tega vozila;
- pričakuj občasne spremembe pri delovanju posameznikov.

Postopkovnik³³ v primeru, ko se oseba oziroma enota znajde na minskem polju in je enaka ne glede na to ali smo peš ali pa z vozili:

- STOP (prenehaj) – prenehaj z premikanjem in obmiruj;
- WARN (opozori)– vsi ostali zakričijo »MINE – mirujete!« - predvidevamo, da se vsi nahajamo na minskem polju;
- REPORT (poročaj)– poročamo od dogodku / incidentu po radijski zvezi nadrejenemu;
- ASSES (oceni) – oceni trenutno situacijo v kateri si se znašel, predvsem pa velikost minskega polja, varne cone/območja, ali imamo na razpolago pomoč, žrtve in izhode;
- ACT (deluj) – če je pomoč na razpolago miruj in čakaj nanjo, če ne pa začni z umikom v isti smeri kot si prišel. Z lističi, listjem dreves ali sprejem³⁴ označimo pot izmika do varne cone. Pri tem z istimi sredstvi označimo vse najdene mine, UXO ali pa napete (potezne) vrvice.

Postopkovnik v primeru žrtev:

- STOP (prenehaj) – prenehaj s premikanjem in pohiti k žrtvi. REPORT (poročaj) in ASSESS (oceni) incident. Zahtevaj enoto za razminiranje in medicinsko pomoč;
- Ena oseba očisti pot proti žrtvi. Premikamo se stoje in pregledamo samo tam, kjer bomo stopili s stopalom. Prej to področje označimo s sprejem. Vsi ostali pa čistijo pot v smeri varne cone;
- Označi očiščeno pot z ene strani lahko pa z obeh s pomočjo papirčkov natrganih iz lista beležnice oziroma listov dreves;
- Označi in se izogibaj minam ali poteznim vrvicam pri srečanju;
- Čim hitreje očisti področje okrog žrtve;
- Nudi prvo pomoč;
- Premakni žrtev po označeni poti v varno cono.
- CASEVAC (evakuacija žrtve) – v čim krajšem možnem času.

Napotki, ki jih je potrebno poznati in ne spadajo v postopkovnik:

- Deluj umirjeno in odločno,
- Če je vojak pri zavesti poskušaj vzpostaviti vidni kontakt,
- Pogovarja se z njim in mu razloži situacijo,
- Osvetli področje, če je zunaj tema,
- Poskušaj ga prepričati, da je na minskem področju in naj se ne premika,
- Če je razdalja do poškodovanca zelo kratka, lahko uporabimo kratko palico z vrvjo na katero navežemo medicinsko opremo in vodo. Tako opremo posredujemo poškodovancu za samopomoč.

³³ V tuji literaturi se za to ime uporablja izraz Drill

³⁴ V razvitejšim oboroženih silah se prakticira način, da mesto, katerega bomo pregledali najprej označimo s sprejem. Pregledamo samo mesta, kjer bomo stopali.

Postopkovnik v primeru, da vozilo zapelje na minsko polje:

- STOP (prenehaj) z premikanjem. ASSESS (oceni) dogodek, žrtve, možnosti in varne cone. Najvarnejša cona je lahko tudi vozilo v katerem se nahajate. NE SKAČITE IZ VOZILA! Kadar morate izstopiti iz vozila to storite skozi streho ali skozi zadnja vrata.
- Nudite prvo pomoč!
- REPORT (poročajte) – o dogodku in zahtevajte enoto za razminiranje in medicinsko pomoč;
- Če je potrebno vozilo evakuirati iz minskega polja naj ena oseba očisti pot širine 60cm v smeri varne cone. Čiščenje naj izvaja s plazenjem ali ležanjem na trebuhu, nikakor pa NE STOJE!
- Označite očiščeno pot z ene strani ali pa z obeh;
- Nudite celotno prvo pomoč in če je potrebno zahtevajte evakuacijo žrtve.

Postopkovnik kako očistiti minsko polje v primeru, da smo to prisiljeni storiti sami:

- LOOK (glej) – območje natančno in sistematično pregledamo

Slika 21: Natančno in sistematično pregledovanje območja

Vir: 14. inženirski bataljon

- FEEL (čutimo) – z golimi rokami narahlo pretipami in preiščemo tla. Iščemo vžigalnike, poškodbe tal, potezne žice.

Slika 22: Tipanje in preiskava tal

Vir: 14. inženirski bataljon

- PROD (zbadanje) – s pripomočkom, npr. šilo, šibika, nož, antena, rahlo preiščemo tla tako, da šilo zabadamo pod kotom 30° vsake 2cm. V kvadratu 10 x 10cm napravimo 5 vbodov.

Slika 23: Zabadanje pripomočka

Vir: 14. inženirski bataljon

3.7 UPRAVLJANJE V PRIMERU IZREDNIH DOGODKOV (4C'S)

Upravljanje / odzivanje v primeru izrednih dogodkov je znano pod izrazom «The 4C's» (štirje C-ji) je reakcija v primeru katerega koli dogodka ali incidenta (v nadaljevanju: incident). Je dobra iztočnica za različne incidente katerim pa dodamo še druge specifičnosti.

Izraz 4C's pomeni:

1. CONFIRM (potrdi) – potrdimo incident. Potrditev največkrat pomeni, da smo priča incidentu (eksploziji mine, prometni nezgodi, streljanju ...), kar pa ni nujno. Lahko nas o njem obvesti civilna oseba, drug indic ali pa nadrejeni po radijski zvezi. Zaradi tega se moramo na lastne oči prepričati o resničnosti obstoja incidenta (nastavljena mina – gremo pogledat, če se jo morda vidi brez, da bi se izpostavljali nevarnosti). Ko se je poveljujoči vojaške enote³⁵ prepričal v obstoj incidenta, poroča nadrejenemu. Poveljujoči na kraju incidenta mora načrtovati posredovanje intervencijskih služb. Zaradi tega si vzame potreben čas za razmislek. Svoje načrte in odločitve povezane s tem si zapiše na papir. Na tem papirju naj bi bile vpisane:
 - lokacija nevarnosti oziroma incidenta,
 - prioriteta evakuacije,
 - smeri evakuacije,
 - območja odgovornosti,
 - varno območje za evakuirane osebe,
 - območje kordona / zavarovanja,
 - točka srečanja (IRV) in varna pot do nje,
 - kontrolna točka (ICP) in varna pot do nje.
2. CLEAR (evakuiraj) - izpraznimo celotno območje dogodka ali incidenta, kolikor je to potrebno. Pomeni, da celotno prebivalstvo odpeljemo izven območja incidenta proti varnemu območju. Uporablja se metoda opozarjanja na način, da vojaške sile potrkaajo na vrata stanovanj in hiš ter o dogodku in ukrepih evakuacije obvestijo prebivalstvo. Pri tem jih je potrebno opozoriti na nujnost in pravočasnost evakuacije. Če so z nami prevajalci je potrebno nadzorovati njihovo prevajanje³⁶. Evakuira se jih po varni poti in izven območja vidnega polja. Razlogi za to pa so preventivne narave, da preiskovalcem ne bi povzročali težav in jih motili med njihovim delom. Pri tem je potrebno poskrbeti, da evakuirane osebe ne bi ogrožale življenja vojaških sil in preiskovalcev kakor tudi ostalih civilnih oseb.

³⁵ Največkrat je to poveljnik patrulje, bodisi je to peš patrulja oziroma patrulja z vozili

³⁶ V BiH se je dogajalo, da je poveljstvo Karabinjerjev odklonilo usluge lokalnim prevajalcem pri večjih intervencijah ali pomembnih nalogah. Zaradi tega so pripadniki slovenske VP hkratno opravljali vlogo sil za opravljanje naloge in prevajalcev. Prevajalci velikokrat prevedejo drugače, kakor pa je izvirno vprašanje ali ukaz. Tudi pri svojem delu sem se večkrat srečal z delom teh prevajalcev in večkrat zasledil, da niso prevedli pravilno oziroma prevod ni imel prvotnega pomena.

3. CORDON (kordon) – pomeni, da področje incidenta zavarujemo. Običajno to naredimo najprej tako, da razpnemo plastični trak na katerem je navadno napis, kdo jim preprečuje gibanje. V našem primeru je bil to rumen trak z napisom »STOP. VOJAŠKA POLICIJA«. Seveda pa ni pomembno kaj na traku piše, bolj pomembno je, da ga sploh razpnemo. Razpeti ga moramo v višini bokov povprečno visoke odrasle osebe. Na pomembnejših pristopih (poteh, cestah ...) v območje incidenta pa postavimo poleg traku tudi vozila s stražarjem. Stražarje pa je potrebno postaviti tudi izven pomembnejših pristopov z namenom, da kontrolirajo omejitve gibanja. Med sabo naj bi imeli viden stik in možnost uporabe glasu. Stražarje opremimo z radijskimi napravami imeti pa morajo primerno kritje. Če izhajamo iz načela, da je minimalno število vojakov, ki samostojno opravljajo delo 2 vojaka, to da morata »buddy team« biti dovolj skupaj, da se medsebojno krijeta. Seveda pa to pomeni, da za neko področje, kjer je bila najdena protipehotna mina in evakuiramo prebivalstvo izven polmera 100m³⁷, rabimo večje število vojaških sil, ki služijo samo za zavarovanje.
4. CONTROL (kontrola) - preprečujemo dostop nepooblaščenim v območje incidenta. Kontrolo pa vzpostavimo izven območja nevarnosti – v varnem območju. Poznamo dve točki kontrole:
- Incident rendez-vous (v nadaljevanju: IRV) – na tej točki se zberejo vse interventne službe, ki so prispele na kraj incidenta kakor tudi mediji. Pomembno je, da je ta točka dobro razpoznavna in izven območja kordona. Vedno mora biti dobro prehodna. Potrebno je urediti parkirišče za prispela vozila, tako, da ne ovirajo prehoda naprej proti Incident check point (v nadaljevanju: ICP).
 - ICP – na tej točki se preveri upravičenost prehoda določenih služb v območje incidenta. Naprej iz ICP se pošlje samo službe, ki morajo posredovati ob incidentu. To pa je iz praktičnega razloga, da se v območju incidenta službe ne gnetejo in se medsebojno ovirajo. Poveljnik na kontrolni točki vodi evidenco dogodkov in prehodov intervencijskih služb.

Intervencijske službe:

- VP,
- Sile za hitro posredovanje,
- Skupina za posredovanje ob incidentih,
- Civilna in vojaška reševalna vozila,
- Pirotehniki,
- Vojaški psi (psi za iskanje eksploziva, za splošno uporabo – nadzor množic, za odkrivanje nedovoljenih drog),
- Mediji – pogojno.

³⁷ Razdalje varnega območja varirajo glede na nevarnost naprave in ali gre za strnjeno naselje oziroma podeželje.

3.8 UPORABA MEDEVAC

NATO kratica MEDEVAC (Medical evacuation) pomeni medicinsko evakuacijo, ki se izvaja s pomočjo vozil bodisi so to vozila na kolesih gosenicah ali pa helikopterji. Osnovni namen MEDEVAC je reševanje življenj. Če je medicinska evakuacija zagotovljena s pomočjo helikopterja pa se z NATO kratico označuje kot HELIVAC (Helicopter evacuation). Postopke za upravljanje / delo z MEDEVAC morajo biti posredovane vsem poveljstvom, radijskim centralam, reševalnim vozilom, patruljam, kontrolnim točkam, nadzornim točkam in drugim, ki bi pri svojem delu morali poznati proceduro. Za učinkovito izvajanje postopkov nujne Prve pomoči morajo vsi pripadniki izvajati občasna urjenja iz postopkov MEDEVAC (hitro komunikacijo po radijski zvezi, pozivne signale, usmerjanje helikopterja, pristop k helikopterju ...), seveda pa vsega tega ne moremo uspešno izvajati, če nismo usposobljeni iz nudenja Prve pomoči. Pri usposabljanju bi bilo priporočljivo izvajati snemanje pogovora radijske komunikacije, ki bi služila kasnejši analizi opravljenega usposabljanja za vsakega posameznika. Operativci in medicinsko osebje pa se morajo urediti v različnih pogojih in situacijah, ker je MEDEVAC odvisen od pravilnega in hitrega poročanja. Za še učinkovitejše izvajanje lahko podajajo svoje predloge za izboljšave, ki so posledica urjenja. Kot različne pogoje razumemo urjenje v nočnem času, na miniranem področju, v naseljenem in naseljenem območju in pa v primeru prometnih nesreč. Urediti morajo postopke hitrega zavarovanja kraja dogodka, določitve prvih nujnih ukrepov in pravilne reakcije na dogodek v različnih situacijah in pogojih.

Za uspešno realizacijo postopkov potrebujemo poleg osebne opreme, ki zajema torbico / paket Prve pomoči vojaka, še posebno opremo:

Posebna »oprema« obsega:

- radijsko napravo,
- radijske frekvence za helikopter (ali je šumna zapora (squelch) vključena / izključena),
- postopek in signali za pristanek helikopterja – Priloga 2,
- pribor za označitev mesta pristanka helikopterja (ogenj oziroma dim),
- medicinski paket Prve pomoči naj vsebuje tudi Morfij in krvni nadomestek za posebne patrulje.

Če imamo v enoti še službenega psa mora ta imeti na sebi obesek na katerem je napisana njegova krvna skupina.

V prilogi 2 vidimo kakšen naj bi bil izgled pristajalne točka v idealnih pogojih. Omeniti je potrebno, da moramo usmerjati pristajanje helikopterja bodisi s signalnim ognjem, vojakom usmerjevalcem ali pa z dimom – barva dimnega vložka mora biti vnaprej dogovorjena in odobrena. Na sliki sta podane dve obliki pristajalne točke - krožna ali pravokotna. Prva oblika je primerna za lažje in srednje težke helikopterje, druga oblika pa za težke. Obe obliki sta osenčeni s tremi različnimi barvami. V notranjem osenčenem delu – temno rumenem – mora biti pristajalna točka utrjena in očiščena, v srednjem – oranžnem – delu mora biti očiščena vseh ovir, ki so višje kakor 30cm in v zunanjem delu – svetlo rumenem - pa mora biti očiščena vseh ovir višjih kakor 60cm.

Če usmerja pristanek helikopterja vojak mora paziti, da ima veter v hrbet, roke pa ima iztegnjene nad glavo tako, da s celotnim telesom tvori črko Y.

3.8.1 Organiziranost bataljonov

Vsak bataljon bi moral imeti organizirane dve posebne skupine, ki bi bile namenjene ravnanju s vsemi psihološkimi vidiki, ki jih prinese incident. Zelo pomembno je, da se ponudi pomoč poškodovanim in pa osebju, ki ima opravke z MEDEVAC med incidentom in po njem. Namen tega je preprečitev resnih psiholoških reakcij.

Ti skupini lahko vključujeta:

- Poveljujočega častnika,
- Pomočnika poveljujočega častnika,
- Kaplana,
- Doktorja oziroma kirurga.

Poleg teh naštetih pripadnikov skupine pa bi sam dodal še psihologa, ki je posebno izurjen iz določenega področja; sam menim, da iz področja klinične psihologije.

Poveljstvo bataljonov, čet in sanitetnih vodov bi moral imeti izdelano listo vseh pripadnikov na kateri morajo biti naslednji podatki:

- Čin, priimek, enota in podenota;
- Vojaška številka;
- Krvna skupina;
- Posebne bolezni na katere bi morali biti pozorni med medicinsko oskrbo.

Ni pa potrebno posebej poudarjati, da mora vsak pripadnik enote na mirovni operaciji pri sebi nositi – na verižici okrog vratu – posebno vojaško ploščico na kateri so vsi naštetih podatki, razen zadnje alineje, posebnih bolezni in pa enote in podenote.

3.8.2 Postopek z MEDEVAC ob incidentu – alarmiranje

1. usmerjanje poveljujočega na kraju incidenta;
2. prioriteta v radijskem prometu – vsa ostala poročanja se odloži, pristojni jih preusmerijo;
3. vzpostavite / zaprtje določenih kontrolnih točk – z namenom, da se reševalnim vozilom zagotovi najhitrejša cestna komunikacija. Za to bo poskrbela enota VP.
4. zagotoviti, da so ostale potrebne enote v pripravljenosti;
5. zagotoviti dodatno osebje, da bo poskrbelo za delo s sporočili - vezano na drugo točko;
6. poveljujočega na kraju incidenta je potrebno obvestiti o času vzleta helikopterja in času predvidenega pristanka na kraju;
7. potrjeno mora biti prečkanje mej, da se zagotovi napredno / zvišano bolnišnično oskrbo.

Obstaja splošno pravilo, da se orožje, ki pripada poškodovancu ne prevaža z poškodovancem, ampak se pusti pri enoti, ki je odgovorna za področje.

3.8.3 Postopki z MEDEVAC na miniranem področju

Pri svojih izkušnjah pri dosedanjem opravljanju dela v mirovnih operacijah je največja verjetnost, da se boste poškodovali pri delu v dveh primerih. Prvi primer je poledica udeležbe v prometni nesreči, drugi in pa najbolj verjetni pa je posledica delovanja minskega sredstva na človeško telo. Postopek uporabe MEDEVAC na miniranem področju se ne razlikuje od drugih, sledi pa postopku CASEVAC, kar pomeni, da se medicinska evakuacija prične tam, kjer se konča evakuacija žrtve iz miniranega področja.

Postopek v primeru žrtve na minskem polju je opisan v podpoglavju 1.8.1. Postopki ob incidentu.

Zelo realistično je pričakovati, da bo poškodovanec čakal na pomoč in transport več kot dve uri, zaradi tega je urjenje potrebno načrtovati in organizirati v tej smeri. V primeru incidentov je potrebno trupla pokriti in jih ločiti od poškodovancev iz psihološkega vidika.

3.8.4 Organiziranost sanitetnega voda

Običajno ima sanitetni vod 3 enote, ki so v različnih fazah pripravljenosti - v NATO izrazoslovju imenovanem ROC³⁸ Čas pripravljenosti pomeni, da mora biti enota v navedenem času od prijete klica sposobna opravljati svoje delo.

- Enota A – ima najkrajši čas pripravljenosti, ki znaša 5 minut. Vso osebje enote mora biti na določenem kraju, vsa oprema mora biti vključena / pripravljena.
- Enota B – ima čas pripravljenosti 15-30 minut. Osebje se lahko giblje, vendar morajo sporočiti kje so.
- Enota B – čas pripravljenosti znaša 60 minut. Osebje se lahko giblje, vendar morajo sporočiti kje se bodo nahajali. Sposobni morajo biti, da se zglasijo v enoti v 50 –ih minutah.

V času, ko je enota v pripravljenosti je prepovedano uživanje alkoholnih pijač. Del voda, ki ni na dolžnosti opravlja običajna dela. Spisek dolžnosti po enotah mora biti napisan prej kot teden dni pred nastopom pripravljenosti. Poslan mora biti tudi nadzornim točkam, enoti zvez, VP in ambulantam.

Običajno vsako enoto sestavljajo:

- Doktor oziroma kirurg,
- Dve medicinski sestri ali tehnika,
- Voznik reševalnega vozila oziroma vezist.

³⁸ Pripravljenost na poziv

4 INCIDENTI, KI SE LAHKO ZGODIJO

4.1 IZMENJAVA UJETNIKOV, RANJENCEV...

Predvsem je važno pravočasno pregledati (MES) in zavarovati mesto primopredaje. Ponavadi je to mesto izpostavljeno (omejeno); mostovi, jase... ponavadi znotraj razmejitvene cone. Vnaprej je potrebno imeti pripravljene različne možne scenarije (pobeg beguncev, poskus obračunavanja...).

4.2 MED PATRULIRANJEM SE ZASLIŠI STREL

Važna je hitra in pravilna reakcija, ki je zelo podobna postopku oddelka v napadu (ognjena baza, skupina za obhodni manever). Pokaže se pravilna uporaba skupin v »multipli«. Če sta dve skupini zavarovali neko območje, nato pa se pokaže glavnina, je večja verjetnost, da bomo napadalcu presekali pot ob pobegu.

4.3 ILEGALNA PREDAJA OROŽJA, EKSPLOZIVA...

Postopki so zelo podobni zasedi, ponovno je ključnega pomena pregled in zavarovanje območja zasede, ki je prikrito. Važno je, da se blokirajo vse možne dostopne poti in da se zavarujejo dokazi (rokavice, trak).

4.4 BEGUNCİ PROSIJO ZA HRANO

Važna je ohranitev treznih glav vsakega posameznika in preprečitev razbitja celotne »multiple«. Potrebno je biti pazljiv na opremo. Pri stopnjevanju sile je učinkovita uporaba opozorilnega strela. Dobro je, da se skupina v najkrajšem času krožno zavaruje (eden do drugega) in se oddalji od beguncev ter o tem obvešča pristojne.

4.5 NAPAD SAMOMORILCA NA KT ALI ZAŠČITNO ENOTO BAZE

Pomembno je, da se takoj zavzame zaklon in se na samomorilca ne prične ognjeno delovati brez predhodnega opozarjanja / pregovarjanja. Takoj obveščamo nadrejene ter poskušamo pregovoriti samomorilca. V primeru, da je možna uporaba pogajalcev, jih vključimo. Ognjeno delujemo samo v primeru, ko smo popolnoma prepričani, da je nevaren za nas ali okolico (veliko je »bleferjev«).

5 ZAKLJUČEK

PSO so širok spekter tehnik in točno predpisanih procedur, zato zahtevajo vojaka, ki se mu v današnjem času pravi mirovnik. Ta mirovnik je visoko izurjen vojak, ki se zna kontrolirati v kritičnih situacijah, navzven izraža čustva in zna sočustvovati z ljudmi, ki trpijo.

SV obstaja komaj šestnajst let, pa se je že zelo zgodaj srečala s PSO. Razumljivo je, da v začetnem stadiju njenega razvoja ni bilo napisane nobene literature s tega področja, ampak menim, da bi po desetih letih srečevanja in udeleževanja na PSO ta že zdavnaj morala biti. Dejstvo je, da smo se dosedaj največ zgledovali po ameriški vojski, ampak od njih smo prevzeli samo stvari, ki so določenim ljudem koristile ne pa tudi kar je dobro za večino. Moramo vedeti, da je ameriška vojska sistem s tradicijo in sistem, ki nudi vojakom veliko ugodnosti. Premalo smo se zgledovali po evropskih oboroženih silah, med katerimi ima največ izkušenj z PSO Švedska, ki je že dalj časa znana kot nevtralna država.

Cilj, ki sem si ga zadal pred prijavo teme in začetkom pisanja zaključne naloge sem dosegel skoraj v celoti. Ta skoraj bom pripisal dejstvu, da je tehnik PSO zelo veliko in jih ni mogoče opisati na polovici strani, ampak rabi nekaj več prostora. Zaradi tega sem se omejil na najbolj pogoste, ki smo jih opravljali v preteklem času. Tema me zelo zanima in sem jo tudi pripravljen razširiti še na druge tehnike, če se bo pokazala priložnost za izdajo avtorske publikacije znotraj SV.

SV je čedalje bolj angažirana v PSO. Med evropskimi državami, upam pa si trditi da tudi med svetovnimi ima največ vojakov v tujini na operacijah. Letos to to kar 11% vseh pripadnikov SV, kar je razumljivo največ dosedaj.

SV dobiva tudi vedno večjo veljavo v NATU, kar se vidi v tem, da smo dobili poveljevanje nad svojim območjem odgovornosti na Kosovem. Seveda pa smo tudi prej dobivali precej pohval poveljujočih na operacijah, predvsem za delo v Bosni in Hercegovini.

LITERATURA

- ZVONC, Peter. Motorizirana četa v vlogi obvladovanja množic. MORS, Ljubljana, 2006.
- FM 3-19.15. Civil disturbance operations. Headquarters, department of the Army, Washington, 2005.
- FM-7-8. Infantry platoon and squad - Change 1. Headquarters, department of the Army, Washington, 2002.
- ATP-3.4.1.1. Peace support Operations – Techniques and procedures. NATO, 2002.
- Navršnik, Drago. Sodelovanje Slovenske vojske v operacijah kriznega odzivanja. Ljubljana, 2005.
- Furlan, Branimir et al. Vojaška doktrina. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Ljubljana, 2006.
- NORDCAPS, Volume 1 in 2 - Third edition revised. Gummerus Kiryapaino Oy, Jyvaskyla, 2002.
- Ranger handbook. Ranger training brigade, United states Army, Georgia, 2000.

VIRI

- FAS.ORG =
<http://images.google.si/imgres?imgurl=http://www.fas.org/irp/dia/vector21/cycle.gif&imgrefurl=http://www.fas.org/irp/dia/vector21/index.html&h=336&w=302&sz=29&tbid=UuY-NDmIL-h5sM:&tbnh=119&tbnw=107&prev=/images%3Fq%3Dintelligence%2Bcycle&start=2&sa=X&oi=images&ct=image&cd=2>
- 14. inženirski bataljon. Afganistan Mine awareness. Powerpoint prezentacija.
- SFOR. Mine awareness pocket aid memoir.
- PODLESNIK in COLLAUTTI. Interno učno gradivo za JRM. 2006
- Delo z mediji. Powerpoint prezentacija s predavanj pri predmetu taktika.
- JELUŠIČ, Ljubica. Mirovne operacije – 2. del. Slovenska vojska, 2003, letnik XI, št. 6, MORS, Ljubljana 2003, str. 12-15.
- PRAPROTNIK, Rok. Slovenija bo država z največjim deležem vojakov v tujini. Dnevnik, 2007, letnik LVII, št. 31, Dnevnik, Ljubljana 2007, str. 2.
- Priročnik za vodje oddelkov. 20. MOTB.

SEZNAM SLIK IN TABEL

Slika 1: Nebalistična in balistična čelada	8
Slika 2: Nebalistični in balistični kolenčniki	9
Slika 3: Nebalistični in balistični telesni ščit	9
Slika 4: Lesena in kovinska zložljiva palica	10
Slika 5: Ravni poškodb (travm)	11
Slika 6: Potezna puška	11
Slika 7: Naboja M1012 in M1013	12
Slika 8: Lanser šok bomb in dimnih vložkov	12
Slika 9: Ročni bombi GG04 in M84 ter nastavka za izstreljevanje ročnih granat ter naboja	13
Slika 10: Plinska razpršilca M36 in M37	13
Slika 11: Prenosni megafon	14
Slika 12: Simboli pripadnikov v formacijah	17
Slika 13: Vod v liniji s tremi oddelki	18
Slika 14: Kordon	18
Slika 15: Postopek odpiranja ograje na vozilu BOV	22
Slika 16: Primer KT iz usposabljanja v Bukovžlaku	23
Slika 17: Primer ogledal za pregled spodnjega dela vozil (na kolesčkih in teleskopsko)	32
Slika 18: Obveščevalni cikel	36
Slika 19: Uničen oklepni transporter Francoske vojske v Bosni in Hercegovini	50
Slika 20: Označevanje min in UXO	51
Slika 21: Natančno in sistematično pregledovanje območja	54
Slika 22: Tipanje in preiskava tal	55
Slika 23: Zabadanje pripomočka	55

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

- BOV = bojno oklepno vozilo
- MOTB = motorizirani bataljon
- OVSE = organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi
- OZN = organizacija združenih narodov
- SK1A = sanitetni komplet vojaka
- TOC = taktični operativni center
- VS = Varnostni svet

SLOVAR TUJIH IZRAZOV

- EOD (explosives ordnance disposal) = odstranjevanje eksplozivnih sredstev
- EUFOR (European Forces) = vojaške sile Evropske unije
- HELIVAC (helicopter evacuation) = helikopterska evakuacija
- HUMINT (human intelligence) = obveščevalna dejavnost s pomočjo ljudi
- ICP (incident control point) = kontrolna točka za usmerjanje intervencijskih služb
- IED (improvised explosive ordnance) = improvizirana mina
- IMINT (imagery intelligence) = obveščevalna dejavnost z zraka s pomočjo satelitov, kamer
- IRV (incident rendez-vous) = točka srečanja vse intervencijskih služb
- MAC (mine action centre) = center za delovanje / boj z minami
- MEDEVAC (medical evacuation) = medicinska evakuacija
- MICC (mines information and coordination cell) = služba za informiranje in koordiniranje dela z eksplozivnimi napravami
- MOU (memorandum of understanding) = memorandum o razumevanju
- MSU (multinacional specialized unit) = večnacionalna specialistična enota
- NIC (nacional intelligence centre) = nacionalni obveščevalni center
- PSO (peace support operations) = operacije v podporo miru
- ROC (ready on call) = pripravljenost za poziv / delo
- ROE (rules of engagement) = pravila delovanja
- SFOR (Stability forces) = stabilizacijske sile
- SIGINT (signals intelligence) = obveščevalna dejavnost s pomočjo nadzora frekvenc, zvez, radijskih signalov
- SOFA (status of forces agreement) = sporazum o statusu sil
- Squelch = šumna zapora
- UXO (unexploded ordnance) = neeksplodirana ubojna sredstva

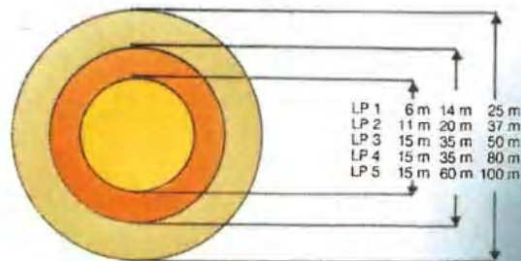
Priloga 1: Mapa ocenitve minskih polj

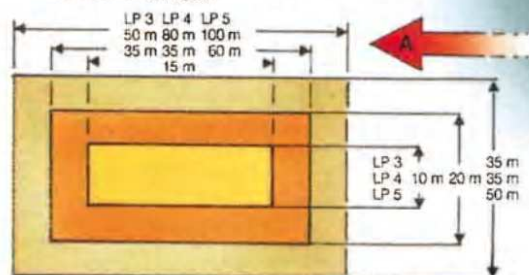
Vir: SFOR MICC

Priloga 2: Pristajalna točka za helikopter

Landing point (LP) for helicopter

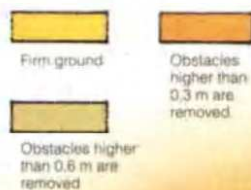

A. Circular landing point (3 different proportions)
Circular and rectangular landing point for light and medium helicopter.

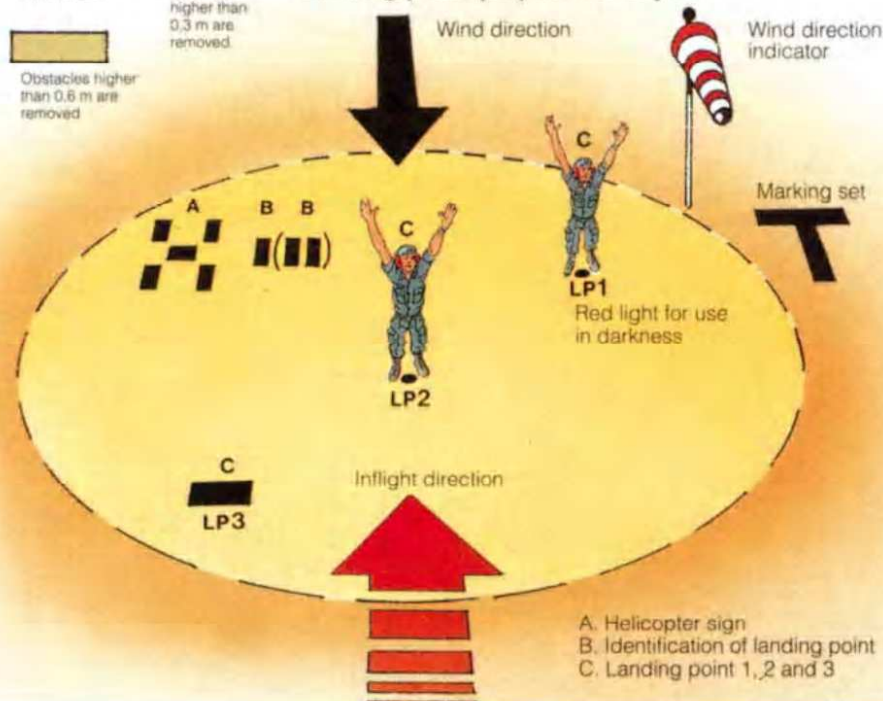

B. Rectangular landing point (3 different proportions)
(A) Angle of inflight/outflight

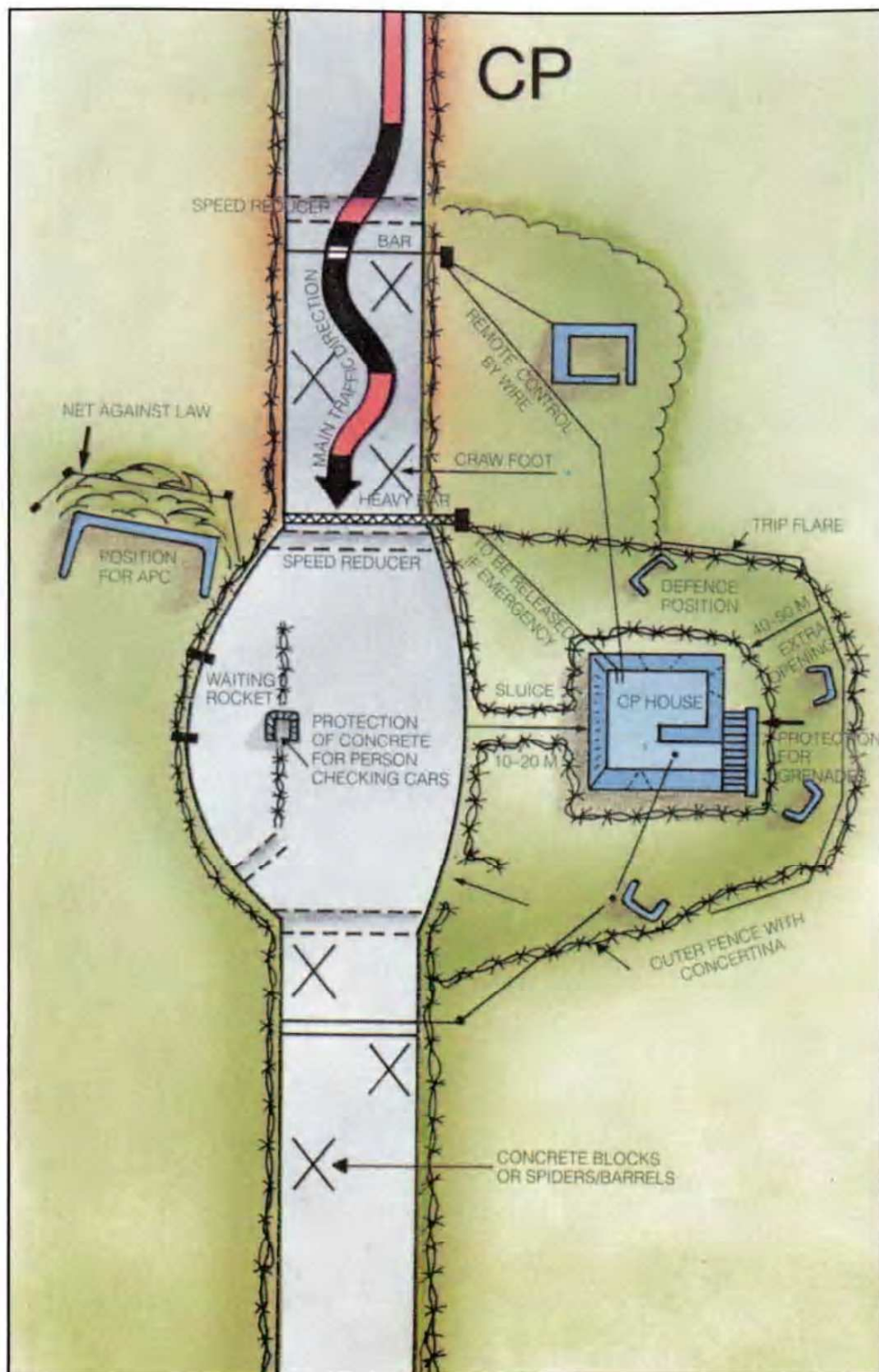
Rectangular landing point for heavy helicopters.

Landing point (LP) for helicopter

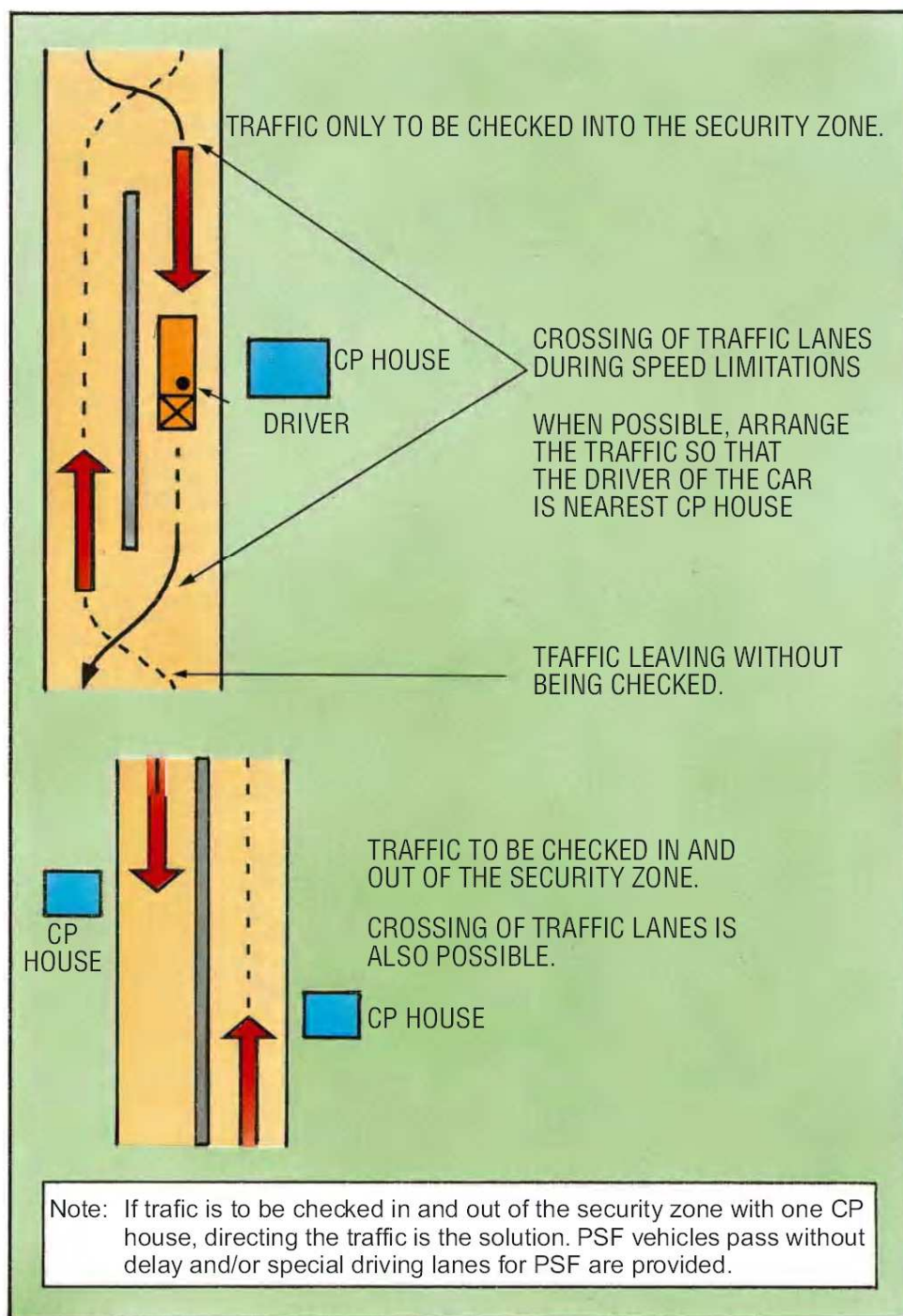

Priloga 3: Načrt izdelave kontrolne točke

Vir: NORDCAPS, volume 2, str. 43.

Traffic system in the CP

Priloga 5: Obrazec za AEROMEDEVAC - Nine line call format - Angleški

LINE	ITEM	EXPLANATION
1	Location of pick-up site.	Encrypt the grid coordinates of the pick-up site. When using the DRYAD Numeral Cipher, the same “SET” line is used to encrypt both the grid zone letters and the coordinates. To preclude misunderstanding, a statement should be made that grid zone letters are included in the message. (Unless unit SOP specifies its use at all times.)
2	Radio frequency, call sign w/suffix.	Encrypt the frequency of the radio at the pick-up site and not a relay frequency. The call sign (and suffix if used) of person to be contacted at the pick-up site may be transmitted in the clear.
3	Number of patients by precedence	Report only applicable information and encrypt the appropriate amount(s) and brevity number(s). (#)-1-Urgent - Save life/limb/eyesight EVAC w/in 2 hours (#)-2-Priority - Evac w/in 4 hours. (#)-3-Routine - Evac w/in 24 hours. (#)-4-Tactical Immediate - ASAP. If two or more categories must be reported in the same request, insert the word “BREAK” between each category.
4	Special equipment required.	Encrypt the appropriate brevity number(s). 5 – None 6 – Hoist 7 - Stokes Litter 8 - Forest/Jungle Penetrator
5	Number of patients by type.	Report only applicable information and encrypt the appropriate amount(s) and brevity number(s). If requesting MEDEVAC for both types, insert the proword “BREAK” between the litter entry and ambulatory entry. (#) – Litter (#) – Ambulatory (sitting)
6	Security of pick-up	1 – No enemy troops in area. 2 – Possibly enemy troops in area (approach with caution). 3 - Enemy troops in area (approach with caution). 4 – Enemy troops in area (armed escort required). 5 – Peacetime
7	Method of marking pick-up site.	Encrypt the appropriate brevity number(s): 5 - Panels. 6 - Pyrotechnic signal. 7 - Smoke signal. 8 - Signal person. 9 - Strips of fabric or parachute. 0 - Tree branches, pieces of wood, or stones placed together.

		1 - Signal lamp or flashlight. 2 - Vehicle lights. 3 - Open flame.
8	Patient's nationality and status.	The number of patients in each category need not be transmitted. Encrypt only the appropriate brevity number(s): 4 - US military. 5 - US civilian. 6 - Non-US military. 7 - Non-US civilian. 8 - EPW.
9	NBC Contamination	Include this line only when applicable. Encrypt the appropriate brevity number(s). 9 - Nuclear 0 - Biological 1 - Chemical - Peacetime

Vir: Ranger Handbook, str. 12-2 do 12-3

Priloga 6: TOČKOVNI MEDEVAC (Obrazec) – Slovenski

1.del:

Točka	Pomen	Razlaga	Kje / kako zbrati podatke	Kdo zagotovi	Zakaj
1	Lokacija mesta pobiranja	Šifrirane koordinate mesta pobiranja.	Iz vojaške karte	Poveljnik enote	Da pilot/voznik evac.vozila/H ve, kje pobrati ranjene in/ali da pilot naredi načrt poti, če mora pobrati ranjene z več pobirališč.
2	Radio-frekvenca, klicni znaki	Šifrirana frekvenca radia na mestu pobiranja. Klicni znak osebe, s katero lahko pilot/voznik vzpostavi stik je lahko sporočen v prostem načinu – CLEAR)	SOP	Vezist	Da lahko evak. Vozilo med potjo do mesta pobiranja vzpostavi stik z enoto, ki je prosila za MEDEVAC (sprememba situacije / smeri)
3	Število pacientov – po prioritetah	Sporoči le uporabne informacije in uporabi kode: A-NUJNO B-NUJNO KIRURG C-PRIORITETA D-RUTINA E-PRIPRAVLJENOST Če gre za dve ali več kategorij v eni radijski oddaji, med različnimi kategorijami uporabi besedo »STOP«	Pri pregledu ranjenih	Bolničar / prisotna izkušena oseba	Za strokovno osebje v evac.vozilu, da pripravijo načrt naloge po prioritetah
4	Zahtevek za posebno opremo	Uporabi kode: A-NIČ B-DVIGALO/VITEL C-OPREMA ZA IZVLEKO D-VENTILATOR	Pri pregledu ranjenih / oceni situacije	Bolničar / prisotna izkušena oseba	Da bo v evac.vozilu vsa potrebna oprema
5	Število pacientov – po tipu	Sporoči le uporabne informacije in uporabi kode. Če potrebuješ MEDEVAC za oba tipa, med nosili (L) in sedeži (A) uporabi besedo »STOP« L+ # pacientov (Nosila) A+ # pacientov (Sedeži)	Pri pregledu ranjenih	Bolničar / prisotna izkušena oseba	Da je na mesto pobiranja poslano zadostno število evac.vozil in da so vozila primerno opremljena
6	Varnost na mestu pobiranja <u>VOJNI ČAS</u> Število vrsta poškodb/bolezni <u>MIRNODOBNO</u>	N – NASPROTNIKA NI V BLIŽINI P – MOŽNA PRISOTNOST NASPROTNIKA E – NASPROTNIK V BLIŽINI / pazljivost pri prihodu X – NASPROTNIK V BLIŽINI / potrebno je oboroženo spremstvo Informacije o vrstah ran (strelne rane, šrapnel), resne krvavitve, tip krvi, vrsta bolezni...	Ocena situacije Pri pregledu ranjenih	Poveljnik enote Bolničar / prisotna izkušena oseba	Pomoč posadkam evac.vozil pri oceni situacije. Več točnih podatkov o nasprotniku se lahko sporočajo med potjo do mesta pobiranja (točni podatki o nasprotnikovih položajih lahko pomagajo posadkam pri načrtovanju pristanka) Pomoč pri ugotavljanju ustrezne oskrbe / pomoč osebju pri evakuaciji

2. del:

7	Način označitve mesta pobiranja	Uporabi kode: A – Označevalna platna B – Pirotehnični signali C – Dim D – Nič E – Drugo	Odvisno od situacije in sredstev, ki so na voljo	Bolničar / prisotna izkušena oseba	Pomoč posadkam evac.vozil pri identifikaciji mesta pobiranja. Zapomni si: Barvo platna, ali dima sporoči tik pred prihodom evac.vozila na mesto pobiranja!
8	Narodnost in status pacientov	Uporabi kode: A – SI vojaške osebe B – SI civilisti C – Tuje vojaške osebe D – Tuje civilne osebe E – Vojni ujetniki	Pri pregledu ranjenih	Bolničar / prisotna izkušena oseba	Pomoč pri načrtovanju naloge in destinacije / potrebe po spremstvu, prevajalcu.
9	RKB kontaminacija <u>VOJNI ČAS</u>	Le če gre za RKB kontaminacijo. Uporabi kode: N – Nuklearna kont. B – Biološka kont. C – Kemična kont.	Odvisno od situacije	Bolničar / prisotna izkušena oseba	Pomoč pri načrtovanju naloge (kakšna vozila so potrebna za izvedbo naloge in kdaj bo naloga izvedena).
9	Opis zemljišča <u>MIRNODOBNO</u>	Vključuje opis zemljišča okoli mesta pobiranja (jezera, gore, ovire...)	Pri pregledu zemljišča	Osebe na mestu pobiranja	Omogoča posadki pri evakuaciji / varno približevanje mestu pobiranja – posebej če je potreben vitel.

Vir: 20.MOTB, str. 33-34

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani višji vodnik Miran Prosen izjavljam, da sem avtor tega zaključnega dela.